

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Ι' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Θ'

Πέμπτη 31 Οκτωβρίου 2002

Αθήνα, σήμερα στις 31 Οκτωβρίου 2002, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.50' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Α' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΙΤΟΝΑ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα το δελτίο των επικαιρών ερωτήσεων της Παρασκευής 1ης Νοεμβρίου 2002.

Α. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Πρώτου Κύκλου (Άρθρα 129 παρ.2&3, 130 παρ. 2&3 Καν. Βουλής)

1. Η με αριθμό 62/29.10.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Δημητρίου Πιπεργιά προς τον Υπουργό Ανάπτυξης, σχετικά με το Μακροχρόνιο Ενεργειακό Σχεδιασμό κλπ.

2. Η με αριθμό 61/2/29.10.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Εμμανουήλ Κεφαλογιάννη προς τον Πρωθυπουργό, σχετικά με την ανάγκη δημιουργίας θεσμικού πλαισίου για την απαγόρευση της αρνητικής διαφήμισης και τον έλεγχο των δημοσκοπήσεων. (Θα απαντήσει ο Υπουργός Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, άρθρο 129 παρ.2).

3. Η με αριθμό 74/29.10.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Γεωργίου Χουρμουζιάδη προς τους Υπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σχετικά με την καταβολή των οφειλόμενων στους λεωφορείο-ούχους για τη μεταφορά των μαθητών στα σχολεία κλπ.

4. Η με αριθμό 69/29.10.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου κ. Φώτη Κουβέλη προς την Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σχετικά με την αφαίρεση των παράνομων διαφημιστικών πινακίδων.

Β. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Δευτέρου Κύκλου (Άρθρο 130 παρ.2 & 3 Καν. Βουλής)

1. Η με αριθμό 65/29.10.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Παναγιώτη Φασούλα προς τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, σχετικά με την καταβολή του πριμ παραγωγικότητας στους εργαζόμενους των παιδικών σταθμών του Δήμου Πειραιά.

2. Η με αριθμό 68/29.10.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Ευάγγελου Μπασιάκου προς τον Υπουργό Γεωργίας, σχετικά με τη λήψη μέτρων επίλυσης προβλημάτων των βαμβακοκαλλιεργητών κλπ.

3. Η με αριθμό 70/29.10.2002 επίκαιρη ερώτηση του Ανεξάρ-

τητου Βουλευτή κ. Βασιλείου Κεδίκογλου προς τους Υπουργούς Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σχετικά με την παραγωγική αξιοποίηση των μεταλλικών σκωριών στην παραγωγή σκυροδέματος, τσιμέντου και αντισιδητικών υλικών.

Εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου της πρότασης νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας: «Για την προστασία της υγείας από το κινητό τηλέφωνο και τις κεραίες της κινητής τηλεφωνίας».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας ορίζει ως ειδικό αγορητή το Βουλευτή κ. Παναγιώτη Κοσιώνη.

Ο εισηγητής του Π.Α.Σ.Ο.Κ. κ. Φραγκλίνος Παπαδέλλης έχει το λόγο.

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ: Αγαπητοί συνάδελφοι, θα πρέπει κατ' αρχήν να επαινέσω κι εγώ την πρωτοβουλία των συναδέλφων Βουλευτών, οι οποίοι εδώ και αρκετό καιρό κατέθεσαν αυτή την πρόταση νόμου, που σχετίζεται με τα προβλήματα που προκύπτουν από τη χρήση της κινητής τηλεφωνίας.

Να επαινέσω τη βουλευτική πρωτοβουλία δεδομένου ότι νομίζω πως αυτός πρέπει να είναι ο βασικός ρόλος και η αποστολή μας, άλλο εάν έχουν εκτραπεί ορισμένα πράγματα από την ουσία τους. Θεωρώ όμως ότι τέτοιου είδους γεγονότα θα πρέπει να παρακινούν και όλους εμάς, ώστε να αναλαμβάνουμε παρόμοιες πρωτοβουλίες με την ελπίδα –εγώ έχω τη βεβαιότητα– ότι κάποτε και δεν πιστεύω ότι είναι μακριά ο χρόνος, η πρωτοβουλία αυτή θα έχει και το σχετικό αποτέλεσμα που σήμερα λίγο πολύ υποστηρίζω ότι μάλλον τυπικό χαρακτήρα έχει και λιγότερο ουσιαστικό, εννών όσον αφορά τη νομοθέτηση.

Τώρα ειδικά σε ό,τι αφορά το σχέδιο νόμου το οποίο συζητούμε, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να μου επιτραπεί να κάνω ορισμένες βασικές παραδοχές.

Η πρώτη παραδοχή είναι ότι η ακτινοβολία την οποία εκπέμπουν τα κινητά τηλέφωνα και οι κεραίες των κινητών τηλεφώνων είναι, όπως χαρακτηρίζεται από τους επιστήμονες στη φυσική, υψισυχνή ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, δηλαδή μη ιοντίζουσα. Παρόμοιας μορφής ακτινοβολία έχουμε από την υπέρυθη ακτινοβολία, έχουμε από το ορατό φως, έχουμε από την υπεριώδη ακτινοβολία ακόμα, που όλα αυτά ανήκουν στο λεγόμενο ηλεκτρομαγνητικό φάσμα, ενώ αντίστοιχες εκπομπές κυμάτων ακτινοβολιών κάνουν οι συχνότητες, παραδείγματος χάρι, της ραδιοφωνίας, της τηλεόρασης, κάνουν τα μικροκύ-

ματα, οι γνωστοί φούρνοι μικροκυμάτων, κάνουν ακόμα τα πεδία που δημιουργούνται από τους ηλεκτρικούς σιδηροδρόμους, κάνουν οι γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος της ΔΕΗ και άλλα.

Η δεύτερη παραδοχή συνεπώς, που είναι το θετικό του αρνητικού προηγούμενου, αλλά πρέπει να επισημανθεί, είναι ότι δεν είναι ιοντίζουσα η ακτινοβολία των κινητών τηλεφώνων, δηλαδή δεν εκπέμπει ραδιενέργεια. Και αυτό πρέπει να γίνει κατανοητό, διότι στην εισηγητική έκθεση της πρότασης νόμου οι αγαπητοί συνάδελφοι αναγράφουν επανειλημμένα και με έμφαση ότι εκπέμπεται ραδιενέργεια. Αυτό είναι επιστημονικό λάθος και δεν πρέπει να λέγεται, διότι λογικό είναι να δημιουργεί ανησυχίες. Εξάλλου όπως τονίζεται και στην εισηγητική έκθεση και στο σχέδιο νόμου στη συνέχεια προτείνεται να δημιουργηθεί μία επιτροπή η οποία να επιβάλει ορισμένες υποχρεωτικές δεσμεύσεις για τις εταιρείες παραγωγής τηλεφώνων, λες και -συμπληρώνω εγώ- εάν επί παραδείγματι η ακτινοβολία που εκπέμπεται ήταν ραδιενεργός και επιβάλλονταν ορισμένα μέτρα στις εταιρείες, τότε θα απαλλάσσαμε την κοινωνία, άραγε, από τη ραδιενέργεια; Και αυτή η σκέψη, λοιπόν, θεωρώ ότι δεν είναι σωστή.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει επ' ουδενί ότι η εκπομπή ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων είναι αθώα. Ασφαλώς και αυτή δημιουργεί προβλήματα, όπως προβλήματα δημιουργεί και η χρήση της ίδιας της ραδιενέργειας, άλλου επιπέδου, άλλης σοβαρότητας, πλην όμως τα προβλήματα είναι υπαρκτά. Έχουν, παραδείγματος χάρη, αναφερθεί επανειλημμένα επιπτώσεις από τη χρήση των κινητών τηλεφώνων και των κεραιών, επιπτώσεις που αφορούν τον εγκέφαλο, που αφορούν το ακουστικό νεύρο, που αφορούν τα μάτια, που αφορούν την καρδιά ακόμα.

Τώρα συνεχίζω με μία τρίτη παραδοχή, η οποία λέει ότι στην Ελλάδα, αγαπητοί συνάδελφοι, κυκλοφορούν, είναι σε χρήση ήδη εννιά εκατομμύρια κινητά τηλέφωνα. Αυτό, λοιπόν, ως μέγεθος σημαίνει ότι πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι το πρόβλημα έχει κοινωνικές διαστάσεις με εθνική εμβέλεια. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει επ' ουδενί ότι εάν υπήρχε πραγματικός, υπαρκτός, αποδεδειγμένος επιστημονικά κίνδυνος θα έπρεπε να ορρωδούμε, να κάνουμε πίσω. Ασφαλώς όχι. Από τη στιγμή όμως που δεν υπάρχει ορατός και αποδεδειγμένος επιστημονικά κίνδυνος πιστεύω πως το πρόβλημα πρέπει να προσεγγίζεται -αφού έχει τέτοια τάξη μεγέθους που αφορά σχεδόν όλη την Ελλάδα, μικρούς και μεγάλους- με πολλή προσοχή, να μη δημιουργείται πανικός και κυρίως αδικαιολόγητος πανικός.

Τέλος, η τέταρτη παραδοχή είναι ότι η ελληνική νομοθεσία, η οποία ισχύει σήμερα και αφορά την κινητή τηλεφωνία, θεωρείται από επιστημονικούς φορείς καθ' όλα καταξιωμένους, ικανούς και αρμόδιους, αν θέλετε, ότι είναι άρτια, πλήρως εναρμονισμένη με την ευρωπαϊκή αλλά και την παγκόσμια νομοθεσία, συχνά δε σε πολλές προβλέψεις της είναι αυστηρότερη από αυτές.

Επομένως δεν φαίνεται να υπάρχει νομοθετικό κενό στο όλο θέμα. Βεβαίως επ' ουδενί αυτό σημαίνει ότι όλα είναι ρόδινα, όλα είναι απλά και όλα είναι λυμένα. Ασφαλώς όχι. Το θέμα της κινητής τηλεφωνίας έχει μεγάλο ενδιαφέρον για την ελληνική κοινωνία αλλά και για πολύ μεγάλο ποσοστό της παγκόσμιας κοινωνίας, ιδιαίτερα δε του πολιτισμένου κόσμου.

Έχουμε φθάσει στο σημείο το κινητό τηλέφωνο και η χρήση του να έχει γίνει σύμφυτο πια με τη ζωή του καθενός και να αποτελεί βασικό εξάρτημα για τους περισσότερους από εμάς. Εκ του γεγονότος αυτού είναι αναμφισβήτητο ότι έχουν προκύψει ορισμένα θέματα και παρουσιάστηκαν προβλήματα τόσο με τη χρήση αυτών καθ' αυτών των συσκευών τηλεφώνου όσο και με τη χρήση ιδιαίτερα των κεραίων, εκ των οποίων μεταδίδονται σήματα προς τα κινητά τηλέφωνα. Τα ζούμε καθημερινά όλοι μας από τον ημερήσιο τύπο, από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και τις διαμαρτυρίες των πολιτών.

Μερικά από τα θέματα αυτά νομίζω ότι επιχειρεί να αντιμετωπίσει και η υπό συζήτηση πρόταση νόμου. Είναι γνωστό όμως επίσης πως αμφισβητούνται σοβαρά και πολλά από αυτά τα θέματα, τα οποία προβάλλονται ένθεν και ένθεν ως προβλήματα, τα οποία απειλούν τον άνθρωπο και την κοινωνία. Υπάρχει

δηλαδή επιστημονικός αντίλογος.

Εκείνο όμως που θεωρώ αδιαμφισβήτητο και το οποίο οφείλει να προβληματίσει όλους μας, τον καθένα από εμάς, ιδίως όποιον έχει ευθύνες, είναι το γεγονός της χρήσης του κινητού τηλεφώνου, δηλαδή η κατάχρηση, η οποία πραγματοποιείται αναμφισβήτητα σήμερα. Η άσκοπη και συχνά για λόγους μόδας χρησιμοποίηση του κινητού είναι αυτή που προκαλεί κακό, όπως άλλωστε συμβαίνει σε κάθε περίπτωση όπου δεν τηρείται το μέτρο. Η αρχαιοελληνική σοφία του «παν μέτρον άριστον» ισχύει παντού, ισχύει βεβαίως και εδώ.

Ακριβώς αυτό το γεγονός, σε συνάρτηση με ορισμένα άλλα στοιχεία σύμφυτα της καθημερινής ζωής μας, όπως είναι παραδείγματος χάρη η χαλώνωση που προκαλείται σε όλους μας από την κατάχρηση της τηλεόρασης που μας έχει μετατρέψει όλους σε «ζάπερ» και δεν κάνουμε άλλο παρά να χτυπάμε τα κουμπιά για να αλλάζουμε κανάλια όλη μέρα και αυτό το κάνουν ιδίως οι νέοι άνθρωποι, όπως είναι η χρήση των υπολογιστών που έχουν πια μπει στη ζωή μας με έναν τρόπο τέτοιο που σχεδόν δεν μπορούμε να κάνουμε χωρίς αυτούς, όπως είναι ο εκκωφαντικός θόρυβος της μουσικής και το είδος της μουσικής και της διασκέδασης των σημερινών νέων, ουσιαστικά οφείλω να πω ότι οδηγούν στην απομόνωση του ανθρώπου, διαρρηγνύουν τις ανθρώπινες σχέσεις και μετατρέπουν τον άνθρωπο σε ένα άτομο που το μόνο που σκέπτεται είναι η προσωπική ωφέλεια, το δικό του κέρδος και τίποτα άλλο, με καμία σχέση με την υπόλοιπη κοινωνία. Έχουν διαρραγεί οι ανθρώπινες σχέσεις. Νομίζω ότι αυτό είναι το σημαντικό στοιχείο, το οποίο πρέπει να προσεχθεί και με το κινητό τηλέφωνο.

Αγαπητοί συνάδελφοι, σκεφθείτε την εικόνα που προσφέρει και σε εμάς αλλά και σε παλαιότερους ανθρώπους ένας σημερινός σύγχρονος άνθρωπος με το να κυκλοφορεί μέσα στην κοινωνία με ένα κινητό τηλέφωνο στο αυτί. Σκεφθείτε ποια εικόνα θα είχε για τη σύγχρονη κοινωνία, εάν επέστρεφε στη ζωή ένας άνθρωπος παρελθόντων ετών. Νομίζω ότι δεν θα ήταν καθόλου ωφέλιμη μια τέτοια εικόνα.

Αυτά νομίζω είναι τα βασικά προβλήματα.

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Τους βλέπουμε και νομίζουμε ότι παραμένει, ότι μιλάνε μόνοι τους!

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ: Ναι, ακριβώς. Νομίζει κανείς ότι ζει σε μια κοινωνία ψυχασθενών, όπου κάτι έχει συμβεί με τον άνθρωπο δυστυχώς.

Αυτά νομίζω ότι είναι τα βασικά προβλήματα -συνοπτικά τα αναφέρω βεβαίως και δεν επιχειρώ να κάνω φιλοσοφικές αναλύσεις- στα οποία πρέπει να σταθούμε με ιδιαίτερη μάλιστα προσοχή προκειμένου να σκεφθούμε κάποια πράγματα που αφορούν στην καθιέρωση στη ζωή μας ορισμένων τεχνολογικών κατακτήσεων. Διότι αναμφισβήτητα πρόκειται περί τεχνολογικών κατακτήσεων μόνο που η κακή χρήση τους ή η κατάχρησή τους δημιουργεί άμεσους κινδύνους για τη ζωή των ανθρώπων και κυρίως για τον παγκόσμιο πλέον κοινωνικό ιστό.

Θεωρώ όμως ότι η υπερβολή και ο πανικός στα θέματα αυτά ασφαλώς δεν μπορεί να είναι ο κατάλληλος σύμβουλος και δεν μπορεί να είναι το στοιχείο εκείνο που θα μας οδηγήσει στη λήψη μέτρων. Δεδομένου μάλιστα ότι έχουμε μία σειρά από επιπτώσεις, οι σημαντικότερες των οποίων δεν έχουν επιβεβαιωθεί και αποδειχθεί, αλλά απλώς υπάρχουν υποψίες και εκφράζονται φόβοι και δεδομένου ότι τα θέματα αυτά ήδη εξετάζονται από επιτροπές, από ειδικούς επιστήμονες στη χώρα μας, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και παγκοσμίως, πρέπει όλοι να περιμένουμε τα επίσημα πορίσματα πριν οδηγηθούμε σε συμπεράσματα και κυρίως σε λήψη μέτρων.

Αναγνωρίζω -και δεν εθελοτυφλώ- το γεγονός ότι τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη χρήση της κινητής τηλεφωνίας είναι μεγάλα και σημαντικά. Και αναγνωρίζω επίσης τις δυσκολίες που προκύπτουν εξ αυτού του γεγονότος, όμως δεν μπορώ να πιστέψω επ' ουδενί ότι αυτά τα συμπεράσματα είναι δυνατόν να επικυριαρχήσουν σε επιτροπές αμιγώς επιστημονικού χαρακτήρα, ακόμα εάν θέλετε και στην πολιτική ηγεσία κάθε χώρας και να αποτελέσουν αφορμές απόκρουσης ή περιορισμού πληροφοριών που αφορούν στην ίδια την υγεία του ανθρώπου.

Συμπερασματικά, αγαπητοί συνάδελφοι, κατά πρώτον η

ελληνική νομοθεσία, όπως ανέφερα συνοπτικά προηγουμένως, είναι πλήρης και ιδιαίτερος αυστηρή πάνω στο θέμα αυτό. Δεύτερον, η επιστημονική παρακολούθηση των εξελίξεων που συμβαίνουν τόσο στις επιπτώσεις επί της υγείας των πολιτών όσο και στην τεχνολογία είναι και συνεχής και ασφυκτική. Τρίτον, τα κυκλοφορούντα κινητά όπως τόνισα είναι εννέα εκατομμύρια σε όλη τη χώρα, συνιστούν δηλαδή ήδη κοινωνικό πρόβλημα –το επαναλαμβάνω για να τονιστεί ιδιαίτερα- εθνικής εμβέλειας. Άρα οι όποιες παρεμβάσεις χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή. Και, τέταρτον, σύμφωνα με εγκυρότατες γνώμες αρμόδιων επιστημονικών οργανώσεων και συμβούλων στην Ελλάδα, στην Ευρώπη, στον κόσμο, φαίνεται ότι το περιεχόμενο της πρότασης στους τεχνολογικούς τομείς είναι επιστημονικά αβάσιμο.

Για τους λόγους αυτούς, παρά το ότι -τονίζω και πάλι- η νομοθετική πρωτοβουλία, η συζητούμενη αυτή πρόταση νόμου περιέχει αρκετά θετικά σημεία, είναι αξιολογή και επαινετή, θεωρώ όμως ότι είναι και άκαιρη και πολύ πρόωγη, ώστε να συζητηθεί η ανάγκη προώθησης της άποψης αυτής και πολύ περισσότερο η λήψη νομοθετικών μέτρων, προτείνω και την απόρριψή της.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Το λόγο έχει ο κ. Μπούρας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, κύριοι συνάδελφοι, ειλικρινά δεν κατάλαβα γιατί ο κ. Παπαδέλλης ξεκινώντας συνεχάρη τους συναδέλφους του και μάλιστα τους συναδέλφους του από την κυβερνητική παράταξη και μάλιστα δύο εκ των οποίων είναι και εν ενεργεία Υπουργοί, όπως ο κ. Στρατάκης –αρμόδιος για το κομμάτι αυτό- και ο κ. Θεοδώρου.

Δεν μπορώ να βρω μια ελληνική παροιμία για να το χαρακτηρίσω αυτό, γιατί ειλικρινά αυτό που συμβαίνει σήμερα είναι η έμπρακτη υποβάθμιση του ρόλου του Βουλευτή και μάλιστα του κυβερνητικού Βουλευτή. Γιατί εγώ θέλω αξιόπιστα να δεχθώ ότι οι συνάδελφοί μας από το χώρο του ΠΑΣΟΚ νιώθουν την αγωνία της κοινωνίας και μάλιστα αυτό το συνταρακτικό νούμερο, που εσείς το είπατε και το ακούσαμε πριν λίγες μέρες, όπου κάθε Έλληνας σήμερα έχει ένα κινητό τηλέφωνο.

Θα πρέπει να πω, κύριε Παπαδέλλη –και ξεφεύγω από το γραπτό μου κείμενο- επειδή είστε και έγκριτος παιδίατρος –μάλιστα εγώ έφερνα τα παιδιά μου σε σας- ότι κάθε μέρα βλέπουμε να μας βομβαρδίζουν οι εφημερίδες από δημοσιεύματα ερευνών, οι οποίες πράγματι δεν έχουν ολοκληρωθεί γιατί η χρήση των κινητών τηλεφώνων, ο χρόνος δηλαδή που χρησιμοποιούνται μέχρι τώρα, δεν είναι στατιστικά ολοκληρωμένος έτσι ώστε να μπορεί η στατιστική επιστήμη να οδηγηθεί σε ασφαλή επιστημονικά συμπεράσματα.

Έχω το δημοσίευμα μίας εφημερίδας –και θα το καταθέσω για τα Πρακτικά- το οποίο έχει τίτλο «κινητή βόμβα για τα παιδιά». Είναι μία έρευνα Βρετανών επιστημόνων. Θα σας διαβάσω δύο, τρία πραγματάκια.

Τονίζεται στη μελέτη ότι ένα τηλεφώνημα διάρκειας δύο λεπτών μπορεί να αλλοιώσει τη φυσική ηλεκτρονική δραστηριότητα του παιδικού εγκεφάλου ακόμα και μία ώρα μετά το τηλεφώνημα. Ξέρετε το κινητό τηλέφωνο είναι πολύ κοντά στο αυτί μας. Βεβαίως συμφωνούμε –και εγώ που είμαι φυσικός- ότι δεν είναι ιοντίζουσα η ακτινοβολία. Όμως η ενέργεια την οποία μεταφέρει, μετατρέπεται στον οργανισμό σε θερμική ενέργεια που σημαίνει ότι όντας κοντά σε μαλακούς ιστούς, όπως λέτε εσείς στην ιατρική, έχει φοβερές επιδράσεις στην αλλοίωση του εγκεφάλου και σε όλα τα λειτουργικά σημεία. Λέει παρακάτω αυτή η έρευνα «οι γιατροί φοβούνται μάλιστα ότι η κλονισμένη δραστηριότητα του εγκεφάλου στα παιδιά μπορεί να οδηγήσει σε ψυχιατρικά και άλλα προβλήματα συμπεριφοράς ή σε εξασθενημένη μαθησιακή ικανότητα» και ένα σωρό άλλα πράγματα.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Αθανάσιος Μπούρας καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν δημοσίευμα, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

Αυτή η πρόταση νόμου έχει έναν ωραίο τίτλο «Για την προστασία της υγείας από το κινητό τηλέφωνο και τις κεραιές της κινητής τηλεφωνίας». Αν την παρατηρήσει ένας απλός πολίτης, θα την επικροτήσει.

Κατ' αρχάς, εμείς συμφωνούμε με τη φιλοσοφία αυτής της πρότασης κρατώντας τις επιφυλάξεις μας για διορθώσεις και προσθήκες, οι οποίες πρέπει να γίνουν, γιατί υπάρχουν σοβαρά επιστημονικά λάθη.

Η κινητή τηλεφωνία πράγματι λειτουργεί στην περιοχή των ραδιοσυχνοτήτων και επομένως η ραδιοακτινοβολία της κινητής τηλεφωνίας βρίσκεται στις μη ιοντίζουσες ακτινοβολίες. Επομένως δεν είναι ραδιενεργός ακτινοβολία.

Επειδή μιλήσατε για επιστημονικές ενώσεις, θα ήθελα να μας αναφέρετε μία η οποία έχει πάρει κάποια θέση.

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ: Η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Από τη στιγμή που μιλάμε για το φάσμα των συχνοτήτων που είναι στην περιοχή των ραδιοκυμάτων, η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας δεν έχει αρμοδιότητα. Δηλαδή και μόνο το γεγονός ότι ασχολείται η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας προκαλεί φόβο από μόνο του. Δυστυχώς δεν έχω το χρόνο να αναπτύξω όσα θα ήθελα αλλά θα συμπληρώσω στη δευτερολογία μου.

Να σας διαβάσω από το τρίτο Πανελλήνιο Συνέδριο Περιβάλλοντος της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών που έχει αρκετά σοβαρό λόγο γι' αυτά τα θέματα τι λέει ένας έγκριτος καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ο κ. Λάμπρου: «Η καθιέρωση ορίων επικινδυνότητας για τη μη ιοντίζουσα ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία από τους πλέον σοβαρούς διεθνείς οργανισμούς ή κράτη είναι η πλέον κραυγαλέα ομολογία της Διεθνούς Επιστημονικής Κοινότητας για τις επιπτώσεις στην υγεία του πληθυσμού από την έκθεση στην ακτινοβολία αυτή. Πρέπει να τονιστεί ότι πρόκειται για όρια επικινδυνότητας και όχι όρια ασφαλείας. Δεν μπορούμε να μιλάμε για όρια ασφαλείας. Κάθε ακτινοβολία κάνει κακό». Καμία δόση ακτινοβολίας ιοντίζουσας ή μη δεν μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής οσοδήποτε μικρή και αν είναι.

Το Φεβρουάριο του 2001 η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας εξέδωσε φυλλάδιο για τις μη ιοντίζουσες ακτινοβολίες κατά την κινητή τηλεφωνία. Δεν γνωρίζουμε σε πόσα αντίτυπα εκδόθηκε και πού πήγε. Έτρεξα να το αναζητήσω και μετά κόπων και βασάνων το βρήκα στην Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας ενώ θα έπρεπε αντί να διαφημίζεται η Εγνατία Οδός που δεν έγινε, η πολιτεία να στείλει αυτό το φυλλάδιο για ενημέρωση σχετικά με την κινητή τηλεφωνία.

Πράγματι, η κοινή υπουργική απόφαση με την οποία λειτουργεί σήμερα το σύστημα της κινητής τηλεφωνίας την έχει καταστήσει αρμόδιο φορέα. Έχω απομονώσει μερικά χαρακτηριστικά από αυτό το φυλλάδιο το οποίο μόνο καθισχυαστικό δεν είναι. Ενώ δεν είναι αυτός ο φορέας καθισχυαστικός, καμία μέριμνα δεν υπάρχει από το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας.

Λέει τα εξής: «Η ισχύς εκπομπής ενός κινητού τηλεφώνου είναι μεν σημαντικότερη από αυτή των σταθμών βάσης, κεραιών, η επιβάρυνση όμως του ανθρώπου από το κινητό τηλέφωνο κατά τη διάρκεια συνομιλίας είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτήν που προκύπτει από τον πολύ ισχυρότερο σταθμό βάσης». Δηλαδή, το κινητό τηλέφωνο είναι πιο επιβλαβές απ' ό,τι η κεραία εκπομπής. «Τούτο οφείλεται στην ελάχιστη απόσταση του κινητού τηλεφώνου από το κεφάλι, λίγα εκατοστά μόνο ενώ στην κεραία του σταθμού βάσης δεν πλησιάζει κανείς περισσότερο από μερικά μέτρα».

Θα σας δώσω ένα μηχανικό ισοδύναμο. Πράγματι, η λάμπα που μας φωτίζει δεν μας επιφέρει βιολογικές βλάβες. Αν όμως ο καθένας από εμάς πλησιάζει το κεφάλι του κοντά σε ένα πορτατίφ, αναρωτηθείτε πόση ώρα μπορεί να σταθεί και πόσες σωρευτικές βλάβες δημιουργούνται στον οργανισμό. Με τη συσκευή του κινητού τηλεφώνου εκτίθεται κατά κύριο λόγο το κεφάλι αυτού που τηλεφωνεί. Η επιβάρυνση είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτήν που προκύπτει από τους σταθμούς βάσης. Αυτά τα λέει το φυλλάδιο της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας. Γι' αυτό γίνεται και χρήση των ακουστικών, των «hands free» όπου με την απόσταση μειώνουμε την επήρεια

της ακτινοβολίας.

Το φυλλάδιο συνεχίζει λέγοντας ότι ανάλογα με την κατασκευή του κινητού τηλεφώνου και της κεραίας του υπάρχουν αξιοσημείωτες δυνατότητες μείωσης ακτινοβολίας που απορροφώνται από τον εγκέφαλο. Η επιβάρυνση είναι εντονότερη κοντά στο αυτί και μειώνεται σημαντικά προς το εσωτερικό. Οι επιδράσεις της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας στην υγεία μας εξαρτώνται από την ένταση, τη συχνότητα και τη διάρκεια. Η έκθεση σε μεγάλες τιμές ακτινοβολίας υψηλών συχνοτήτων έχει θερμικές επιδράσεις. Η ακτινοβολούμενη ενέργεια απορροφάται από τους ιστούς και μετατρέπεται σε θερμότητα. Το σώμα θερμαίνεται.

Αν η απορροφώμενη ισχύς ακτινοβολίας είναι τόσο μεγάλη ώστε η θερμοκρασία του σώματος να αυξηθεί πάνω από ένα-δύο βαθμούς κελσίου, τότε έχουμε περιήχωση θερμοπληξίας. Έχουμε τέτοια φαινόμενα μετρημένα από την επιστημονική κοινότητα. Όργανα με κακή αιμάτωση και με κακή απαγωγή θερμότητας, όπως για παράδειγμα τα μάτια θερμαίνονται γρηγορότερα και γι' αυτό κινδυνεύουμε περισσότερο. Οι θερμικές επιδράσεις έχουν σαν κοινό σημείο ότι σε κάποια ορισμένη τιμή έντασης ακτινοβολίας δεν προκύπτουν πλέον. Αντίθετα με τις θερμικές επιδράσεις της υψίστης ακτινοβολίας, οι βιολογικές επιδράσεις από την έκθεση σε μικρές τιμές ακτινοβολίας υψηλών συχνοτήτων δεν είναι ακόμα εντελώς γνωστές.

Παρατηρήθηκαν φυσιολογικές μεταβολές σε κυτταρικές καλλιέργειες και σε ζώα καθώς και επηρεασμός της ηλεκτρικής δραστηριότητας στον ανθρώπινο εγκέφαλο. Εδώ θα ήθελα να μας πληροφορήσει ο κύριος Υπουργός πόσα απ' αυτά τα φυλλάδια έχει εκδώσει η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας και αν κάποιος Έλληνας πολίτης έχει πάρει αυτό το φυλλάδιο. Έρευνες στη Σκανδιναβία έδειξαν ότι τα άτομα που χρησιμοποιούν πολύ το κινητό τηλέφωνο αναφέρουν συχνότερα πονοκεφάλους, κούραση και φαγούρες σε σχέση με άτομα που το χρησιμοποιούν λιγότερο. Αν αυτά τα συμπτώματα είναι συνέπεια της ακτινοβολίας του κινητού τηλεφώνου ή επακόλουθο του αγχώδους καθημερινού βίου του ατόμου που το χρησιμοποιεί, δεν έχει διευκρινιστεί επί του παρόντος.

Σήμερα για τα κινητά τηλέφωνα τίποτε δεν ισχύει. Για τους σταθμούς βάσης ισχύει η κοινή υπουργική απόφαση 53571/2000, δηλαδή μέτρα προφύλαξης του κοινού από τη λειτουργία κεραιών εγκατεστημένων στην ξηρά. Αρμόδια για τη χορήγηση αδειών είναι η Ελληνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων. Η προστασία του πληθυσμού και του περιβάλλοντος από μη ιοντιζουσες ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες, ανήκει στην Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας. Είναι τα άρθρα 6 και 7 της κοινής υπουργικής απόφασης. Αυτό για μένα είναι λάθος γιατί η Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας ασχολείται με άλλες ακτινοβολίες δηλαδή με ιοντιζουσες.

Με το άρθρο 8 της κοινής υπουργικής απόφασης έπρεπε σε διάστημα έξι μηνών από την έναρξη ισχύος της απόφασης 6.9.2000 να ληφθούν όλα τα κατάλληλα μέτρα προστασίας του κοινού από τις εγκατεστημένες κεραίες ραδιοηλεκτρονικών σταθμών ή άλλων τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών και να έχουν υποβληθεί στην Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας σχετικές δηλώσεις. Τίποτα απ' αυτά δεν έχει γίνει μέχρι τώρα.

Συμφωνούμε ότι δεν πρέπει να ενοπείρουμε τον πανικό και ότι πρέπει να υπάρξει η κατάλληλη ενημέρωση χρηστών και περιοίκων για να μην υπάρξει η γνωστή αντίδραση της τεchnοφοβίας. Από την άλλη μεριά θεωρούμε πρόχειρη την απόρριψη της πρότασης όταν μάλιστα ο ίδιος ο αρμόδιος Υφυπουργός Υγείας ο κ. Θάνος –δεν ξέρω γιατί ήλθατε εσείς σήμερα– επεσήμανε στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής ότι μπορεί να επέρχονται ορισμένες βιολογικές επιδράσεις από τη χρήση των κινητών τηλεφώνων. Στο Πρακτικό της επιτροπής θέλω να πάτε στο τέλος της ομιλίας του κ. Θάνου όπου μεταξύ των άλλων λέει τα εξής:

«Πρέπει να σας πω ότι τα δύο Υπουργεία σε συνεννόηση με την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας προχωρούμε σε τροποποίηση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης, υιοθετώντας και αξιολογώντας στοιχεία της συζητούμενης πρότασης». Παρήλθε ένας και πλέον χρόνος και ήρθε μετά βασάνων αυτή η

πρόταση να συζητηθεί, αλλά δεν επήλθε καμία τροποποίηση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ (Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας):

Βγήκε και άλλη Υπουργική Απόφαση που την συμπληρώνει αυτή.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Όχι, δεν την έχετε υπογράψει. Δεν ξέρω.

Θα μου επιτρέψετε να πω από την πλευρά της Νέας Δημοκρατίας ότι η κινητή τηλεφωνία συνεπάγεται και περιβαλλοντικές επιπτώσεις που διακρίνονται σε λειτουργικές και βιολογικές.

Θα παραλείψω μια σειρά επιστημονικών αναλύσεων, τις οποίες θα καταθέσω στα Πρακτικά –εξάλλου είναι γραμμένες– και θα καταλήξω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κύριε Μπούρα, ολοκληρώστε σας παρακαλώ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Μέχρι, λοιπόν, την εξαγωγή οριστικών πορισμάτων και τη θέσπιση προδιαγραφών με βάση και τις βιολογικές επιδράσεις, κάθε συνδιάλεξη με κινητό τηλέφωνο πρέπει να είναι σύντομη, μισό έως ένα λεπτό. Κανένας δεν το ξέρει αυτό. Δεν το είπατε σε κανέναν! Πού είναι το φυλλάδιο; Στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία, κάνετε κάποιο μάθημα για τα κινητά τηλέφωνα; Υπάρχει μικρό παιδί που να μην έχει κινητό τηλέφωνο στο χέρι του;

Μάλιστα, με πεντάλεπτη αναμονή, γιατί όπως σας είπα προηγουμένως, οι μαλακοί ιστοί επηρεάζονται τόσο πολύ από τη θερμοκρασία, ώστε επέρχεται αλλοίωση. Ενώ για μακρά επικοινωνία το κινητό πρέπει να απομακρύνεται από το χρήστη μισό έως ένα μέτρο με τη χρήση μικροφώνου και ακουστικού. Πέστε το και αυτό στον κόσμο! Γιατί να μην πληρώσει, ας πούμε, άλλες πέντε χιλιάδες δραχμές, προκειμένου να κάνει αυτήν τη χρήση;

Πρέπει να αποφεύγεται η προσέγγιση σε μικρή απόσταση από τις κεραίες σταθμών και να σπανίζει η χρήση κινητού σε αυτοκίνητο χωρίς εξωτερική κεραία, γιατί το αυτοκίνητο δρα όπως το θερμοκήπιο, δηλαδή ως κλωβός ενέργειας.

Το σημαντικό είναι να υπάρξει κατάλληλη ενημέρωση χρηστών και περιοίκων. Δεν πρέπει να φοβισουμε την κοινωνία. Αντίθετα, πρέπει να την φροντίσουμε.

Τελειώνοντας θέλω να πιστεύω ότι ο κύριος Υπουργός θα δει, έστω και τώρα, το θέμα για την υγεία των πολιτών με περισσότερη ευαισθησία και ότι θα δεχθεί την πρόταση νόμου με τις δέουσες διορθώσεις που θα την καταστήσουν περισσότερη συμπληρωμένη και βελτιωμένη για την προστασία της υγείας των συμπολιτών μας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Αθανάσιος Μπούρας καταθέτει για τα Πρακτικά τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματειάς της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Το λόγο έχει ο κ. Κοσιώνης, Αντιπρόεδρος της Βουλής, ειδικός αγορητής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η πρώτη παρατήρησή μου είναι ότι όταν μεσολαβεί τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα από τη συζήτηση στην επιτροπή μέχρι την Ολομέλεια, υπάρχει μια εκτόνωση του ενδιαφέροντος που δεν βοηθάει τη συζήτηση του θέματος.

Η δεύτερη παρατήρηση είναι ότι εμείς από την επιτροπή έχουμε ταχθεί υπέρ της πρότασης νόμου των συναδέλφων και γιατί είναι τεκμηριωμένη αλλά και γιατί έχουμε εμπειρία από το παρελθόν την οποία πρέπει να την προσέξουμε πάρα πολύ.

Εξάλλου αυτό που προτείνει η πρόταση νόμου δεν επιφέρει κάποια τεράστια ανατροπή. Πρόκειται απλά για την ανάληψη υποχρέωσης από τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας να προειδοποιούν το χρήστη και να αναλαμβάνουν και κάποιες υποχρεώσεις όχι μόνο για τη χρήση των κινητών αλλά και για τις κεραίες.

Υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα που στηρίζουν αυτήν την

άποψη των συναδέλφων; Εμείς θεωρούμε ότι υπάρχουν. Βέβαια δεν μπορεί να μην παρατηρήσει κανείς ότι υπάρχουν δυο πλευρές.

Η πρώτη πλευρά υποστηρίζει ότι υπάρχουν επιστημονικές ενδείξεις, μέχρι και αποδείξεις, ότι προκαλούνται βλάβες από τη χρήση κινητών τηλεφώνων. Η άλλη πλευρά των επιστημόνων υποστηρίζει ότι μέχρι τώρα δεν υπάρχουν αποδείξεις.

Θα ήθελα να πω κάτι το οποίο εγώ το θεωρώ καθοριστικό. Πρέπει να υπάρχει ένα αξίωμα στον επιστήμονα σύμφωνα με το οποίο αν ο επιστήμονας δεν μπορεί να αποδείξει ότι η τάδε ακτινοβολία δεν προκαλεί βλάβη, τότε να κρατάει μια απόσταση και να τηρεί κάποιες δικλίδες ασφαλείας, οι οποίες να προστατεύουν τον χρήστη.

Έχουμε τέτοια παραδείγματα που να αποδείχθηκε ότι με την πάροδο του χρόνου αυτές οι αποφάσεις που είχαν παρθεί στο παρελθόν ήταν λαθεμένες; Άπειρες. Αν ανατρέξει κανείς στην ιστορία της ανθρωπότητας τα τελευταία πενήντα- εξήντα χρόνια, θα βρει άπειρες τέτοιες περιπτώσεις κατά τις οποίες και επιστημονικοί φορείς, οι οποίοι στην αρχή έφεραν αντίρρηση, αναγκάστηκαν να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους. Παραδείγματος χάρι σε πάρα πολλές περιπτώσεις από την εμπειρία που αποκτήθηκε τα όρια ακτινοβολίας και επικινδυνότητας έφτασαν από εκατόν πενήντα, εκατό, πενήντα και τελικά έφτασαν στο μηδέν.

Αλλά η εμπειρία που αποκτήθηκε ήταν πάρα πολύ δυσάρεστη. Υπήρξαν θύματα μέχρι που να προκύψουν οι νέες επιστημονικές παραδοχές που να λένε ότι είχαμε κάνει λάθος και αυτό που λέμε τώρα είναι το σωστότερο.

Υπάρχουν και ιστορικά παραδείγματα, όπως π.χ. δεν μπορεί να ξεχνάει κανείς ότι ο μεγάλος Οπενχάϊμερ δυο τρία χρόνια πριν το θάνατό του είχε παραδεχτεί πως ήταν λάθος η διάσπαση του ατόμου και ο τρόπος που χρησιμοποιήθηκε, αλλά το Ναγκασάκι και η Χιροσίμα είχαν γίνει. Άλλο παράδειγμα που αφορά εμάς τους γιατρούς είναι αυτό που είχε γίνει και έχει χαραχθεί στη μνήμη μου με το παυσίπονο Νοβαντζίλ που ήταν το παυσίπονο για εξήντα ολόκληρα χρόνια σε ολόκληρη την ανθρωπότητα. Ενδιάμεσα κάποιοι επιστημονικοί φορείς, πανεπιστήμια και της Αμερικής και της Γερμανίας είχαν αποδείξει ότι έκανε βαρύτερες βλάβες στο αιμοποιητικό σύστημα. Μόνο στην πυρά δεν τους έριξαν και ήρθαν πριν από δεκαπέντε χρόνια και είπαν ότι το αποσύρουν γιατί αποδεδειγμένα έκανε ανήκεστες βλάβες. Δεν είναι σωστό, λοιπόν, να πάρουμε ορισμένα μέτρα ασφαλείας, και αν αποδειχθεί με την πάροδο του χρόνου ότι δεν είναι έτσι, ίσως τα ανακαλέσουμε.

Θα θυμόσαστε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 είχε έρθει μια ντιρεκτίβα της ΕΟΚ, δεν ήταν Ευρωπαϊκή Ένωση ακόμα, που έλεγε για τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Πέσαμε όλοι από τα σύννεφα, γιατί είχε γίνει μελέτη που έλεγε ότι για τους λόγους πιθανών επιπτώσεων, πρέπει οι χρήστες ηλεκτρονικών υπολογιστών να έχουν αυξημένη άδεια και αλλαγή του αντικειμένου μετά από κάθε δύο χρόνια για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Γιατί; Γιατί είχαν προκύψει καινούρια επιστημονικά δεδομένα που έδειχναν ότι είναι επικίνδυνοι. Υπάρχουν υποψίες ακόμα και για οικιακές συσκευές ότι είναι δυνατόν να έχουν κάποιες επιδράσεις. Δεν θα αναφερθώ περισσότερο σ' αυτό.

Θα μιλήσω γι' αυτό που είπε ο κ. Παπαδέλλης, να μη δημιουργούμε, λέει, πανικό. Πανικός δεν δημιουργήθηκε σε καμία περίπτωση. Μήπως είναι όμως πιο επικίνδυνος ο εφησυχασμός ότι τα κινητά τηλέφωνα και οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας δεν κάνουν τίποτα; Δέχομαι αυτή την κοινωνική ανάλυση που αναφέρεται στα δυσάρεστα κοινωνικά χαρακτηριστικά της χρήσης του τηλεφώνου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Γιατί να κινούμαστε στα άκρα του εκκρεμούς; Στο μέσο του δρόμου να πηγαίνουμε... Το μέτρο πάντα...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Μήπως πρέπει να συνυπολογίσει κανείς και τους πιθανούς κινδύνους υγείας; Αν πηγαίνουν και τα δύο πακέτα μαζί, πρέπει να πάρουμε κάποια μέτρα.

Έχουν λεχθεί και κάποια άλλα πράγματα όπως ότι οι κεραίες

για να μπουν σε μια βουνοκορφή το κόστος είναι απαγορευτικό. Αυτό ακούγεται. Και αναρωτιέται κανείς, τι θα πει κόστος απαγορευτικό; Δηλαδή μια ανθρώπινη ζωή πόσο αξίζει; Έχω ακούσει μια φορά πως όλους τους προϋπολογισμούς όλων των κρατών της υφ'ηλίου δεν τους δέχεται μπροστά στη ζωή του παιδιού του. Ποιος ρισκάρει κάτι τέτοιο που έχει σχέση με το κόστος των εταιρειών που τώρα έχουν θησαυρίσει;

Θεωρούμε πως πρέπει να στηριχθεί η πρόταση. Υπάρχουν επιστημονικές αποδείξεις, αλλά ακόμα και αβεβαιότητα που υπάρχει σε κάποιους επιστήμονες συνηγορεί υπέρ της άποψης ότι πρέπει να ληφθεί σοβαρότατα υπόψη αυτή η πρόταση νόμου, η οποία στο κάτω-κάτω δεν λέει και τίποτα ανατρεπτικά πράγματα. Αυτό σημαίνει πως επιχειρήσεις που έχουν κινητή τηλεφωνία και κεραίες πρέπει να πάρουν κάποια μέτρα και ευθύνες απέναντι στο κοινωνικό σύνολο. Τα άλλα, μόδα είναι και μπορεί να περάσει. Ο κίνδυνος όμως που οδηγεί σε βλάβη της υγείας είναι κάτι διαφορετικό.

Στηρίζουμε, λοιπόν, την πρόταση και πιστεύουμε ότι η Κυβέρνηση πρέπει να λάβει τα μέτρα της, ώστε να μη βρεθούμε μετά δέκα, δεκαπέντε χρόνια, όποιοι και αν είναι τότε, να πουν ότι εκείνη την περίοδο εκείνη η Βουλή είχε κάνει λάθος και αναθεωρούμε τις απόψεις. Βέβαια δεν θα ωφελήσει σε τίποτα αυτούς που θα έχουν πάθει την ανήκεστη βλάβη. Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Θα προχωρήσουμε στους ομιλητές.

Ένας από τους προτείνοντες, ο κ. Κρητικός, πρώτος έχει το λόγο.

Θα μιλήσετε από το έδρανο;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, για να τηρήσω τον Κανονισμό θα μιλήσω από το έδρανο παρά το γεγονός ότι δίνω τεράστια σημασία στο συζητούμενο θέμα. Διότι αν είχαμε εφαρμογή άλλων διατάξεων του Κανονισμού ενώ τα άρθρα 91 και 95 θα μιλούσα οπωσδήποτε από το Βήμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κατά την ερμηνεία που δίνουμε μπορείτε να μιλήσετε από το Βήμα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Θα τηρήσω τον Κανονισμό και θα εξηγήσω στο τέλος γιατί έπρεπε να μιλήσω από το Βήμα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Μη χάνετε χρόνο, παρ' όλο που θα σας δώσω πρόσθετο χρόνο αν χρειασθείτε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μετά από δεκαεννέα μήνες έρχεται αυτή η πρόταση νόμου προς συζήτηση. Δεν έρχεται πάρα πολύ γρήγορα. Κατατέθηκε στις 15 Μαρτίου του 2001. Πέρασε από επιτροπή πριν από λίγους μήνες και έρχεται προς συζήτηση σήμερα στην Εθνική Αντιπροσωπεία με μεγάλη καθυστέρηση.

Υποστηρίχθηκε ότι έρχεται νωρίς. Έχει αργήσει γιατί το θέμα το οποίο διαπραγματεύεται με το περιορισμένο της πλαίσιο είναι μείζον. Δεν δέχομαι ότι η κινητή τηλεφωνία, η χρήση της και μάλιστα η μακρά χρήση της δεν βλάπτει την υγεία του ανθρώπου και ιδιαίτερα την υγεία των παιδιών, τα ευαίσθητα κύτταρα των νέων παιδιών. Βλάπτει και αποδείχθηκε από επιστημονικές έρευνες που έχουν γίνει και στην Ελλάδα και περισσότερο στο εξωτερικό. Λαμβάνονται μέτρα και έχουν προκύψει και αποζημιώσεις από διώξεις εταιρειών σε ανθρώπους, οι οποίοι υπέστησαν βλάβες στην υγεία τους. Το κακό είναι ότι αργεί να έρθει η βλάβη της υγείας.

Βεβαίως δεν διεκδικεί το αλάθητο η πρόταση σε ό,τι αφορά την ορολογία της τη στιγμή μάλιστα που οι συντάξαντες, ο συντάξας για να είμαστε ακριβείς δεν έχει και τις γνώσεις του αντικειμένου στο ειδικό επιστημονικό πεδίο. Δεν το διεκδικεί αυτό το αλάθητο αλλά ζητεί όμως τη διόρθωση εκείνων των σφαλμάτων που έχει για να προχωρήσει η πρόταση νόμου και να γίνει νόμος του κράτους.

Δεν είναι, λοιπόν, άκαιρη, έχει αργήσει και υπάρχει επείγουσα ανάγκη να θεσμοθετηθεί νομοθετικό πλαίσιο. Διότι, επαναλαμβάνω, η υγεία βλάπτεται βραδυφλεγώς, σιγά-σιγά. Δεν φαίνεται την επομένη. Όταν ακτινοβολείται –δεν είναι ακτινοβολία, είναι κάτι άλλο– το αυτό του παιδιού των πέντε χρόνων στα δεκαπέντε, στα είκοσι, στα τριάντα αυτό το συνεχές σφυροκόπημα θα προκαλέσει όγκο. Δεν χρειάζεται να είμαι ειδικός για να το

προβλέψω. Αλλά βεβαίως δεν ενδιαφέρει τα μεγάλα συμφέροντα η υγεία του λαού, η υγεία των ανθρώπων. Όπως, δεν ενδιαφέρει και άλλοτε η χωρίς νομοθετικό πλαίσιο διαφήμιση του τσιγάρου, το οποίο και άλλοτε και τώρα βλάπτει την υγεία του λαού.

Θα αναφέρω μια περίπτωση, κυρίες και κύριοι Βουλευτές. Στις 2 Ιουνίου του 1981 –κάνω μια παρένθεση, δεν με παίρνει ο χρόνος, αλλά θα την κάνω– ο υποφαινόμενος πάλι από την ίδια ευαισθησία κινούμενος κατέθεσε πρόταση νόμου στον τότε Υπουργό Υγείας για τη λήψη μέτρων για την προστασία του κοινού από τις βλαπτικές ουσίες του καπνίσματος μια άρτια πρόταση που θα τη βάλλω στις θυρίδες των συναδέλφων για να τη δουν. Τότε, εκείνη την εποχή, ο τεταρτοετής Βουλευτής είχε συνειδητοποιήσει αυτήν την ανάγκη που οι παλαιότεροι δεν την είχαν συνειδητοποιήσει. Δεν υπήρχε πουθενά στον ορίζοντα σκέψη για λήψη μέτρων κατά της διαφήμισης του τσιγάρου, η οποία οργίζε κυρίως από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και υπήρχε η κυρίαρχη αντίληψη, η σταθερή αντίληψη, ότι εδώ πρόκειται περί δημοσιονομικής καταστροφής αν θελήσουμε να περιορίσουμε το κάπνισμα ή να κάνουμε εκστρατεία κατά του καπνίσματος. Αυτή ήταν η αντίληψη του κράτους. Πάνω στα έσοδα, πάνω στη δημοσιονομική πολιτική θυσιάζουμε την υγεία του λαού.

Χρειάστηκε πάρα πολύς κόπος για να φθάσουμε εκεί που φθάσαμε σήμερα και να υποχρεώνονται οι εταιρείες να αναγράφουν κάτω από οποιαδήποτε διαφήμιση στον ιδιωτικό τομέα ότι «το κάπνισμα βλάπτει σοβαρά την υγεία».

Θα πω κάτι ακόμη.

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ: Δραστικά είναι τα μέτρα αυτά.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Δεν το γνωρίζω. Το θέμα είναι τι πρέπει να κάνει η πολιτεία.

Μιλήσατε για εννέα εκατομμύρια τηλέφωνα. Τι θα γίνουν ειπάτε; Μα, μπροστά στην υγεία των ανθρώπων, μπροστά στην υγεία των παιδιών, μας νοιάζει πώς θα λειτουργήσουν τα εννέα εκατομμύρια τηλέφωνα; Υπάρχουν περιορισμοί, υπάρχει ενημέρωση, υπάρχει διαφώτιση για περιορισμένη χρήση.

Εγώ διαπιστώνω ακόμη και τον αποκλεισμό μου από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, ιδίως από τα ραδιόφωνα, διότι, όταν με καθυστερούν στο τηλέφωνο, λέω στον αέρα: «Επιτέλους, συντομεύστε! Δεν μπορώ να λαμβάνω την ακτινοβολία στα αφτιά μου και το κάνω για να ενημερώσω κάποιους ανθρώπους!» που με ακούνε.

Για να ολοκληρώσω την αναφορά μου στο προηγούμενο ζήτημα, λέω τα εξής: Ο τότε Υπουργός Υγείας και Πρόνοιας, ο μεγάλος ευπατρίδης, πολιτικός και επιστήμονας Δοξιάδης, με κάλεσε στο πίσω μέρος του διαδρόμου και μου είπε: «Κύριε Βουλευτά –δεν ήταν Βουλευτής ο ίδιος– μου λύσατε τα χέρια. Θέλω να πάρω μέτρα και δεν μπορώ. Έχω τους βιομήχανους σε ενιαίο μέτωπο. Και τώρα μπορώ να πάρω μέτρα, διότι μπορώ να πω ότι με πιέζει η Βουλή.»

Έτσι, από τότε ξεκίνησαν κάποια ασθενή μέτρα, που άρχισε να παίρνει ο αείμνηστος Δοξιάδης, να γίνονται εντονότερα, αργότερα ώστε να προχωρήσουμε στην καταπολέμηση του καπνίσματος. Δεν ξέρω αν αυξήθηκαν οι καπνιστές, όμως γίνεται προσπάθεια και εκστρατεία από εκείνους που δεν καπνίζουν εναντίον του καπνίσματος. Και έχουν σωθεί άνθρωποι. Εκείνοι που θέλουν να το κόψουν το κόβουν, διότι διαπιστώνουν τον κίνδυνο. Αν δεν θέλουν να τον διαπιστώσουν οι ίδιοι, ας μην το κάνουν.

Το ίδιο πρέπει να γίνει και για την κινητή τηλεφωνία, για να μην πω για τις σταθερές κεραίες –που είναι και αυτό αντικείμενο της πρότασής μας– και οι οποίες στήνονται σε περιοχές κατοικημένες πάνω από τα σπίτια πολιτών, που δέχονται σε ομοβροντία την ακτινοβολία. Είναι αποδεδειγμένη πλέον η βλάβη η οποία προκαλείται από τις κεραίες αυτές, οι οποίες είναι διάσπαρτες στους κατοικημένους χώρους. Ούτε στις δαπάνες απομάκρυνσης από τους κατοικημένους χώρους δεν υποχρεώνονται οι μεγάλες πολυεθνικές, αλλά θέλουν τις κεραίες πολύ κοντά, για να μη θιγούν και περιοριστούν τα μεγάλα συμφέροντα.

Η πρόταση νόμου έχει ελλείψεις. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει

ότι δεν μπορεί να την ολοκληρώσει η Βουλή με επεξεργασία και προσθήκες τις οποίες μπορεί να κάνει και τώρα και σε άλλη φάση. Πρέπει να προχωρήσει και να ψηφιστεί –και την υποστηρίζω προς αυτήν την κατεύθυνση– διότι άλλωστε είναι δικαίωμα της Βουλής.

Αποτελεί μεγάλη καινοτομία το σχετικό άρθρο του Συντάγματος του 1975, καινοτομία η οποία παραχώρησε νομοθετική πρωτοβουλία και στη Βουλή. Μέχρι τότε δεν υπήρχε. Αν, όμως, αυτή η νομοθετική πρωτοβουλία δεν ολοκληρώνεται και με αποφάσεις της Βουλής, προς τι η διάταξη; Δεν μπορεί να έχει διακοσμητικό χαρακτήρα η διάταξη αυτή. Έχει ουσιαστικό χαρακτήρα.

Θυμάμαι από εκείνη τη θέση πάλι τον αείμνηστο Παναγιώτη Κανελλόπουλο, που όταν συζητιόταν τότε πρόταση νόμου του υποφαινόμενου –γιατί έχω γράψει πάρα πολλές, «περί επικουρικής ασφαλίσεως των ναυτικών», ήταν ο τίτλος. Παίρνει το λόγο ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος και λέει: «Επιτέλους!» Υπάρχει διάταξη στο άρθρο 74 του Συντάγματος; Πρέπει να υλοποιείται και να μην προσκρούει στον κυβερνητικό εγωισμό. Η Νέα Δημοκρατία ήταν τότε κυβέρνηση και αρνείται, όπως αρνείται και η παρούσα Κυβέρνηση.

Επιτέλους η Βουλή ας πάρει τις πρωτοβουλίες της, για να είναι πραγματικά νομοθετικό Σώμα με αποτελεσματικότητα και αποφασιστικότητα! Εγώ θα στερήσω την οποιαδήποτε διαδικασία υπογραφών ονομαστικής ψηφοφορίας.

Κύριε Πρόεδρε, η πρόταση νόμου είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και αντιμετωπίζει ένα μεγάλο ζήτημα, όπως και τότε αντιμετωπίστηκε το μεγάλο ζήτημα του καπνίσματος με μέτρα που έλαβε η πολιτεία και μέχρι σήμερα ενημερώνει τουλάχιστον τον ελληνικό λαό περί των κινδύνων που προκαλούνται από το κάπνισμα. Έτσι και τώρα χρειάζεται και εκστρατεία, αλλά και νομοθετικό πλαίσιο, ούτως ώστε μέσα σε αυτό το νομοθετικό πλαίσιο να αναληφθούν ευθύνες, οι ενημερωτικές ευθύνες και των εταιρειών που πουλούν τα τηλέφωνα. Έτσι και ο πολίτης θα γνωρίζει μέχρι ποίου σημείου μπορεί να κάνει χρήση και ποιοι είναι οι κίνδυνοι –οι έμμεσοι, οι πιθανοί, οι ενδεχόμενοι, οι άμεσοι– που μπορούν να προκύψουν από τη χρήση και την κατάχρηση.

Δεν χωράει καμία αμφιβολία –για να κλείσω από το σημείο που άρχισα– ότι τα παιδιά βλάπτονται και βλάπτονται μακροπρόθεσμα. Όταν θα περάσουν μερικά χρόνια και θα φτάσουμε σε ένα άλλο σημείο, εγγύτερο στη διάγνωση του προβλήματος τότε θα δούμε και τις συνέπειες της χρήσης του κινητού τηλεφώνου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφνας): Πάντως, κύριε συνάδελφε, η Βουλή, πλην των περιπτώσεων που το απαγορεύει το Σύνταγμα με το άρθρο 73, παράγραφος 3, αποφαίνεται επί των προτάσεων νόμου, δηλαδή επί της νομοθετικής πρωτοβουλίας των Βουλευτών. Είναι άλλο θέμα το ποια είναι η απόφασή της.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Δεν αμφισβήτησα τη δικαιοδοσία της Βουλής, κύριε Πρόεδρε. Την αποτελεσματικότητά της αμφισβήτησα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφνας): Καλώς.

Το λόγο έχει ο κ. Γρηγοράκος.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μου δίνεται η ευκαιρία να πω δύο κουβέντες για όλους τους συναδέλφους που είχαν την καλή διάθεση και πρόθεση να καταθέσουν αυτή την πρόταση νόμου. Πολύ περισσότερο βέβαια θα πω για τον πρώην Αντιπρόεδρο της Βουλής κ. Παναγιώτη Κρητικό, ο οποίος σε μας τους νεότερους έχει δώσει μαθήματα κοινοβουλευτισμού και για το πώς ένας καινούριος Βουλευτής μπορεί να μπει στα γρανάζια του νομοθετικού έργου της Βουλής.

Ο κ. Κρητικός –στα δύο χρόνια που είμαι εγώ τουλάχιστον Βουλευτής το έχω παρατηρήσει– είναι πολύ ευαίσθητος στα κοινωνικά θέματα και έχει βάλει ο ίδιος, όπως είπε και προηγουμένως, πολλές «ανθρωπωδίες» για την κατάθεση προτάσεων νόμου, ενώ δεν θα μπορούσαν πραγματικά αρκετοί νέοι Βουλευτές να μπουν στο πνεύμα αυτό. Έτσι μας δίνεται η ευκαιρία σε όλους εμάς να βλέπουμε στη Βουλή να συζητιού-

νται θέματα που απασχολούν πολύ την κοινή γνώμη.

Συν τοις άλλοις νομίζω ότι με τα άρθρα του Συντάγματος που προηγουμένως αναφέρατε όλοι οι συνάδελφοι και ιδιαίτερα αυτός ο συνάδελφος, ο κ. Κρητικός, με μια μακρά κοινοβουλευτική πορεία, προσπαθούν να αναβαθμίσουν το ρόλο του Βουλευτή. Και είναι ένας ρόλος που αυτές τις μέρες δεν είναι και στην υψηλότερη δημοτικότητα του.

Επιπλέον εκτός από αυτόν το ρόλο πιστεύω ότι με τις προτάσεις νόμου που έχουν κατατεθεί απ' όλους τους συναδέλφους δίνεται η ευκαιρία να ανταλλάσσουμε απόψεις, να φέρνουμε τον προβληματισμό της κοινωνίας στη Βουλή και να εμβαθύνουμε περισσότερο στη δημοκρατία μας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η πρόταση νόμου για την προστασία της υγείας από τα κινητά τηλέφωνα και από τις κεραίες κινητής τηλεφωνίας είναι μία υγιής πράξη του κοινοβουλευτισμού. Είναι όμως πολύ δύσκολο να πάρει κανείς θέση –δεν είναι άσπρο-μαύρο- για το εάν κάνει καλό ή κάνει κακό. Είναι πολύ νωρίς κανείς να το πει, όπως είπε και ο εισηγητής κ. Παπαδέλης.

Υπάρχουν όλες οι καλές διαθέσεις από όλα τα ευρωπαϊκά κράτη, από τη διεθνή κοινότητα, από την ιατρική κοινότητα, να υπάρχουν κατευθυντήριες γραμμές προστασίας των καταναλωτών από την κινητή τηλεφωνία.

Καλύτερα όμως θα είναι να προλαμβάνουμε παρά να θεραπεύουμε. Οφείλουμε, λοιπόν, όλοι να είμαστε πολύ προσεκτικοί στη χρήση του κινητού τηλεφώνου. Γιατί είναι πολύ νωρίς να εξάγει κανείς συμπεράσματα εάν αυτή η συγκεκριμένη ακτινοβολία βλάπτει, κατά πόσο βλάπτει, σε τι βαθμό, τι ένταση, σε πόσο χρόνο.

Και αυτό το λέω γιατί πραγματικά υπάρχει θερμική αύξηση του χώρου, όταν λειτουργούν τα κινητά τηλέφωνα. Πραγματικά φαίνεται ότι σε λίγα χρόνια θα έχουμε καινούρια ευρήματα από τη χρήση κινητών τηλεφώνων και ιδιαίτερα στα παιδιά, που δεν έχουν ακόμη πλήρως αναπτυχθεί.

Οφείλουμε, λοιπόν, εδώ σήμερα να πούμε στον κύριο Υπουργό και σε όλους τους αρμόδιους ότι θα πρέπει να έρθει την επόμενη διετία μέσα από μια καλά οργανωμένη συζήτηση με όλους τους υπεύθυνους επιστημονικούς φορείς ένα νομοσχέδιο που θα λέει τι γίνεται με την κινητή τηλεφωνία και τις κεραίες.

Εγώ δεν μπορώ να πω τίποτε άλλο, παρά το ότι αυτό το βιβλιάριο που έχει εκδώσει η Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό βιβλιάριο, βιβλίο ενημέρωσης, που έπρεπε να έχει μοιραστεί σε όλα τα σχολεία, σε όλους τους φορείς και να δίδεται, αν ήταν δυνατόν, σε κάθε χρήστη που πηγαίνει να αγοράσει ένα τηλέφωνο. Θα πρέπει επίσης στα σχολεία να υπάρχουν κάποια μέτρα πρόληψης από την κινητή τηλεφωνία. Ο εισηγητής προηγουμένως είπε για εννέα εκατομμύρια κινητά τηλέφωνα. Δέκα εκατομμύρια κατοίκους έχει η Ελλάδα. Είναι πραγματικά μια υπερβολή. Εμείς οι Έλληνες είμαστε πάντα υπερβολικοί. Όμως, οφείλουμε μέσα στην υπερβολή μας, χωρίς να καταπιέζουμε τις ατομικές ελευθερίες κανέναν, να πάρουμε τα ανάλογα μέτρα και να ενημερώσουμε σε όλα τα επίπεδα το εκπαιδευτικό και κοινωνικό σύστημα, την οικογένειά μας τι γίνεται με τα παιδιά και τους κινδύνους της κινητής τηλεφωνίας στα παιδιά. Πιστεύω, λοιπόν, ότι πρέπει να γίνει μια ενημέρωση.

Η υπουργική απόφαση που αναφέρετε ότι είναι ένα ευέλικτο μέσο, ούτως ώστε κάθε φορά που βρίσκουμε κάτι, να μπορούμε με υπουργικές αποφάσεις να αντιμετωπίζουμε το πρόβλημα, νομίζω ότι δεν είναι η λύση του προβλήματος. Πιστεύω ότι πρέπει να μπορούμε σ' ένα νόμο καλά τεκμηριωμένο, που όλες οι πτέρυγες της Βουλής θα έχουν συμφωνήσει, ούτως ώστε να μην ερχόμαστε σε αντίθεση με τη διεθνή κοινότητα, την Ευρωπαϊκή Ένωση και την παγκόσμια επιστημονική κοινότητα στα θέματα της κινητής τηλεφωνίας. Θα πρέπει να μπορούμε σε συγκεκριμένους τρόπους πρόληψης και οπωσδήποτε θα πρέπει να βάλουμε φραγμό στις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας, διότι, όπως ξέρουμε και από το χρηματιστήριο ότι πηγαίνουν πολύ καλά, ότι τα κέρδη τους είναι πολύ μεγάλα, να αφιερώνουν ένα κομμάτι από το οικονομικό κέρδος που έχουν στην προστασία των καταναλωτών και έτσι οι κεραίες κινητής τηλεφωνίας να

φύγουν έξω από κατοικημένες περιοχές γιατί πραγματικά πιστεύω είναι πολύ νωρίς να πει κανείς πόσο κακό κάνουν στους ανθρώπους ή όχι. Θα το δούμε μετά από δεκαπέντε, είκοσι χρόνια και τότε θα ερχόμαστε να παίρνουμε κάποιες αποφάσεις, να αναθεματίζουμε κάποιους και να λέμε πράγματα που τα έχουμε πει σήμερα και μετά από δεκαπέντε χρόνια θα τα βρούμε μπροστά μας.

Πιστεύω ότι αυτός ο νόμος πρέπει να έρθει κάποια στιγμή στη Βουλή να μας απασχολήσει σοβαρά. Μπορεί να είναι ένας ατελής νόμος, αλλά είναι ένας νόμος ο οποίος μπορεί να γίνει νόμος του κράτους για το καλό της κοινωνίας και όλων των πολιτών. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Ο κ. Καρτζαφέρης έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΤΖΑΦΕΡΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, occasione data. Εκ της πρωτοβουλίας των συναδέλφων, δοκιμάζονται δύο πράγματα σήμερα:

1. Η ποιότητα της δημοκρατίας μας

2. Και η ιεράρχηση του κοινοβουλευτισμού

Και εξηγούμαι. Δοκιμασία της δημοκρατίας. Κατά πόσον πράγματι εμείς όλοι εδώ δεν είμαστε παρά κομπάρσοι του συστήματος του πολιτικού του ενός ανθρώπου. Εμείς οι διακόσιοι ενενήντα εννέα έχουμε τη δύναμη να πάρουμε μόνοι μας μια πρωτοβουλία για ένα μείζον θέμα, στο οποίο κανένας δεν αμφισβητεί τη σοβαρότητα, όπως αυτό που επεξεργάζεται η πρόταση νόμου που πρότειναν οι συνάδελφοι; Είναι ένα θέμα που όλοι είμαστε ευαισθητοποιημένοι, όλοι είμαστε υποψιασμένοι και όμως σκοντάφτουμε στην απόφαση του ενός, εκείνου ο οποίος έχει την πλειοψηφία και βάσει αυτού του κανόνα που θεοπίστηκε μέσα από δουλείες ετών, δεν μπορούμε να επιβάλουμε την άποψη της Πλειοψηφίας, αυτό που λέμε κομματική πειθαρχία. Αυτή είναι δοκιμασία της δημοκρατίας. Όλοι εδώ στην Αίθουσα δεχόμαστε ότι είναι επιβλαβή, ή τα κινητά και οι κεραίες ότι είναι πιθανόν να είναι επιβλαβή, αλλά δεν αντιδρούμε, το μεταφέρουμε στο χρόνο ΚΑΠΟΤΕ, ΚΑΠΟΙΑ στιγμή, ΟΤΑΝ πάρει η κυβέρνηση την πρωτοβουλία, ουδέν μονιμότερο του προσωρινού δηλαδή.

Και είναι και δοκιμασία της ιεράρχησης των εξουσιών. Τι είμαστε εμείς εδώ; Είμαι τρεις τετραετίες Βουλευτής δεν έχω δεν ποτέ το Κοινοβούλιο να μπορεί να σταθεί πάνω από τις περιστάσεις, όταν αυτές οι περιστάσεις βλάπτουν μεγάλα συμφέροντα.

Δεν έχω δει ποτέ να έχουμε νομοθετήσει εις βάρος τραπεζών. Θυμάμαι τη μάχη που έχουμε δώσει όλοι είτε γιατί έχουμε πονέσει άμεσα είτε γιατί έχουμε την πίεση από την κοινωνία για τα πανωτόκια. Τη δύναμη όμως να τα βάλουμε με τις τράπεζες δεν την βρήκαμε ποτέ. Σαν Κοινοβούλιο δεχόμαστε ότι ο πήχης είναι ψηλά και δεν μπορούμε να τον περάσουμε.

Πότε νομοθετήσαμε εις βάρος αυτών των κυριών που κυκλοφορούν κάτω από την επιγραφή «διαπλοκή»; Μπορέσαμε ποτέ; Τους αφήνουμε ανεξέλεγκτους. Δεν έχουμε τη δύναμη να τους ακουμπήσουμε, όπως και σήμερα είναι εμφανής αυτή η αδυναμία να αντιμετωπίσουμε τους κορυφαίους οικονομικούς παράγοντες που είναι πίσω από την κινητή τηλεφωνία.

Έχουμε από τη μία πλευρά το κοινωνικό πρόβλημα, της υγείας δηλαδή των ανθρώπων, της υγείας των παιδιών μας και από την άλλη πλευρά να μη θίξουμε τα κακώς κείμενα των τριών τεραστίων αυτών ογκολίθων της οικονομίας. Αυτή είναι η πραγματικότητα.

Ακούω και παρακολουθώ τις λέξεις, τις κουβέντες, τα βήματά μας εδώ μέσα, που είναι εντελώς σιγανά και αποστασιοποιημένα μπας και τους θίξουμε. Μπας και δημιουργήσουμε πρόβλημα. Λες και το πρόβλημα είναι ο ισολογισμός τους και δεν είναι πρόβλημα ο παραλογισμός με τον οποίο αντιμετωπίζουμε την ευθύνη που έχουμε απέναντι στον απλό πολίτη που μας έστειλε εδώ μέσα.

Γιατί όχι; Δεν έχω ακούσει, όμως, να μου πει κανένας δομημένα μέσα εδώ, γιατί όχι σε αυτήν την πρόταση. Δεν είμαστε υποψιασμένοι ότι κάτι συμβαίνει; Εγώ δεν σας λέω ότι έχουμε τη σίγουρη απόφαση της επιστημονικής κοινότητας, η οποία και

αυτή –εν πολλοίς επιτρέπει μου να σας πω– ελέγχεται από το μεγάλο κεφάλαιο, καθόσον οι μεγάλες έρευνες δεν χρηματοδοτούνται από κυβερνήσεις, αλλά –τουλάχιστον στην Υπερδύναμη και στην Ευρώπη– από ιδιωτικούς φορείς, από κάποιες τέτοιες εταιρείες κολοσσούς, σαν και αυτές της κινητής τηλεφωνίας.

Δεν έχουμε, λοιπόν, ασφαλή αποτελέσματα, έχουμε όμως την υποψία. Γιατί, λοιπόν, δεν μπορούμε εδώ να πάρουμε μία απόφαση; Να γράφουν επάνω στα κουτιά των κινητών τηλεφώνων ότι υπάρχει υποψία για κακοήθεια, για λευχαιμία. Έχετε δει ποτέ, κύριε Υπουργέ, τον κ. Κόκκαλη από κοντά σε μία συναναστροφή; Έχετε δει τον κ. Κοντομηνά σε μία συναναστροφή; Ουδέποτε θα κάνουν αυτή τη δουλειά, ουδέποτε ομιλούν με αυτόν τον τρόπο. Χρησιμοποιούν το καλώδιο για να μιλήσουν στο τηλέφωνο, γιατί γνωρίζουν τι συμβαίνει.

Αυτό, λοιπόν, που αυτοί πράττουν γιατί γνωρίζουν, γιατί δεν το επιβάλλουμε εμείς; Να μην μπορεί κανείς να μιλήσει, να φέρει δηλαδή το τηλέφωνο –αυτό το ραδιενεργό– στο αυτί του. Αυτό είναι το απλούστατο. Να νομοθετήσουμε ότι όλοι θα επικοινωνούν κάνοντας χρήση του καλωδιακού μικροφώνου. Τουλάχιστον πρέπει να υπάρχει αυτή η στοιχειώδης ασφάλεια για το παιδί, όταν ήδη κύριοι συνάδελφοι, κυκλοφορούν διαφημιστικά πακέτα που λένε για παιδιά τεσσάρων και πέντε ετών με μόνιμους έξι αριθμούς κλήσεων να έχει το παιδί στο νηπιαγωγείο. Για να μη χαθεί, λέει, το παιδί.

Και εμείς δεν αντιστεκόμαστε. Εμπορευόμαστε ακόμα και την υγεία του παιδιού μας, για να μην ενοχλήσουμε τα μεγάλα συμφέροντα, να μην ενοχλήσουμε τους κολοσσούς. Έτσι, βλέπετε τι συμβαίνει. Βλέπετε στα σπίτια σας, στην πολυκατοικία σας, όταν βάζει από πάνω η κινητή τηλεφωνία αυτούς τους πομπούς, βάζει και ένα προφυλακτικό, κάτι σαν θερμοσίφωνα για να μην ξέρετε τι είναι. Για να μην ξέρετε τι είναι! Και μόνο αυτό πρέπει να σας βάλει σε υποψία ως Κυβέρνηση, ως πολιτεία, ως αρχή. Γιατί το πράττουν; Γιατί φοβίζονται τον κόσμο και λένε «βάλε αυτό για να μην φοβάται ο κόσμος».

Στο σπίτι μου στην Αμφιθέα ξέρετε ότι είναι ακριβώς απέναντι από το μπαλκόνι ενός νηπιαγωγείου, ενός νηπιαγωγείου που πηγαίνουν τα παιδιά μας τεσσάρων και πέντε ετών. Είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο και τριακόσιες εξήντα πέντε ημέρες το χρόνο τα παιδιά αυτά γίνονται αποδέκτες της ραδιενέργειας που εκπέμπεται. Δεν πρέπει να συγκινηθούμε; Πότε θα συγκινηθούμε; Όταν εμείς θα είμαστε στη σύνταξη και θα βγαίνουν κάποιοι και θα μας εγκυλούν που δεν κάναμε το 2002 το καθήκον μας; Και γιατί δεν το κάνουμε το καθήκον μας; Πού είναι η διαφωνία μας; Πάσχουμε από έλλειψη ευαισθησίας ή πάσχουμε από έντονο φόβο μπας και θίξουμε εκείνους τους μεγάλους που ελέγχουν το σύστημα;

Πρέπει κάποια στιγμή, κύριε Υπουργέ, να αναλάβουμε όλες τις ευθύνες μας. Πρέπει εδώ να νομοθετούμε για οποιονδήποτε, όσο ισχυρά και υψηλά και αν βρίσκεται. Επιτέλους το επιτάσσει το Σύνταγμα ότι όλοι είναι ίσοι. Είστε σίγουρος, κύριε Υπουργέ, ότι είναι ίσος ο κ. Κοντομηνάς, ο κ. Κόκκαλης ή όποιοι άλλοι τους πλαισιώνουν με αυτόν τον ταλαίπωρο πολίτη που μένει στην Αγία Βαρβάρα, στα Σούρμενα, στην Αμφιλοχία ή πάνω στην Ορεστιάδα;

Γιατί, τουλάχιστον, δεν κάνουμε μια προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση; Το λοιδορεί ο κ. Ιωαννίδης. Βεβαίως, κύριε Ιωαννίδη, λοιδορούμε κάτι το οποίο δεν μπορούμε να το φτιάξουμε, δεν μπορούμε να το φέρουμε εκεί που πρέπει και είναι υποχρέωσή μας να το φέρουμε προς τα εκεί. Πρέπει, επιτέλους, να κλείσουμε την ψαλίδα. Πρέπει να φέρουμε μια ισότητα στον τόπο, να φέρουμε μια κοινωνική δικαιοσύνη, όχι να νομοθετούμε εύκολα για τον αποκεφαλισμό κάποιου φουκαρά που χρωστά στο ΦΠΑ πεντακόσιες χιλιάδες και να αφήνουμε ανεξέλεγκτους τους κολοσσούς που οφείλουν σαράντα και πενήντα δισεκατομμύρια επειδή έχουν κανάλι και αύριο το πρωί δεν θα μας καλέσουν σε μία εκπομπή τους. Άρα, λοιπόν, ας προκαλέσουμε...

ΦΟΙΒΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Ο μόνος σ' αυτήν την Αίθουσα που έχει κανάλι είστε εσείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κύριε Ιωαννίδη,

σας παρακαλώ. Ας μην αρχίσουμε τώρα διαξιφισμούς για τα κανάλια. Ξέρουμε ποιος έχει κανάλι και ποιος δεν έχει σ' αυτόν τον τόπο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ: Ας προκαλέσουμε, κύριε Ιωαννίδη, τον εαυτό μας στη μεγάλη αναμέτρηση με το άδικο. Πρέπει αυτήν τη στιγμή πάση θυσία να προστατεύσουμε τον πολίτη, ο οποίος δεν έχει φωνή, που παραμένει στο περιθώριο, γιατί εμείς που έχουμε φωνή την έχουμε φημωμένη εμπρός στα μεγάλα συμφέροντα που μας επιβάλλουν κανόνες. Και πάνω είναι ο Πρόεδρος της Επιτροπής Απορρήτου, όπως είναι ο πρώην Πρόεδρος της Επιτροπής Απορρήτων Επικοινωνιών στην οποία ήμουν κι εγώ μέλος. Ξέρετε τι μας λένε κάθε φορά, κύριε Υπουργέ; Ορκίζονται στο Ευαγγέλιο ότι δεν υπάρχει δυνατότητα παρακολούθησης του κινητού τηλεφώνου. Δεκαπέντε φορές τους φέραμε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Δεν είναι το θέμα μας αυτό τώρα, κύριε Καρατζαφέρη. Έχετε υπερβεί και το χρόνο. Αν θέλετε να το συζητήσουμε αυτό το θέμα του απορρήτου να το κάνουμε άλλη φορά –δεν έχω αντίρρηση εγώ– αλλά όχι τώρα εδώ. Επί της αρχής του νομοσχεδίου, παρακαλώ να επανέλθετε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗΣ: Δώστε μου ένα δευτερόλεπτο παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε.

Ενώ, λοιπόν, μας ορκίζονται αυτοί οι εκπρόσωποι των μεγάλων τηλεφωνικών εταιρειών, όμως οι παρακολουθήσεις γίνονται και το ξέρετε και ο τελευταίος ντέεκτιβ.

Άρα, λοιπόν, μας αποσυντονίζουν συνεδητά για το κέρδος. Εμείς, λοιπόν, πρέπει να τους πολεμήσουμε γιατί μεγαλύτερο κέρδος, μέγιστο κέρδος είναι η υγεία του λαού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Η κ. Σπυράκη έχει το λόγο.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΠΥΡΑΚΗ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θα ήθελα κι εγώ με τη σειρά μου να ευχαριστήσω τους προτείνοντες Βουλευτές που έφεραν μια πρόταση νόμου, η οποία έχει σχέση με κάτι το οποίο πιθανόν –και τονίζω το «πιθανόν»– να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία και νομίζω ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό το να συζητιούνται στη Βουλή και να γίνονται τοποθετήσεις γύρω από αυτά τα θέματα.

Επίσης, διαβάζοντας τα Πρακτικά της Επιτροπής που συζητήθηκε το νομοσχέδιο, δεν ήμουν τότε παρούσα, νομίζω ότι θα πρέπει να επισημάνω ότι η θέση του Υφυπουργού, του κ. Θάνου είναι επαινετή. Φαντάζομαι ότι την ίδια θα έχει και ο παριστάμενος Υφυπουργός κ. Νασιώκας –μάλλον εσείς θα έχετε τώρα την αρμοδιότητα για θέματα περιβάλλοντος. Χαίρομαι που δεν έχουν καμία δογματική θέση επί του θέματος. Και αυτή είναι η σωστή στάση, να μην υπάρχει μία δογματική θέση σε κάτι για το οποίο υπάρχουν, έστω, υποψίες.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ**)

Πιστεύω όμως κι εγώ ότι αυτή η πρόταση νόμου είναι πρόωρη, όχι μόνο ως προς τα ειδικά θέματα τα οποία επεξεργάζεται, αλλά και ως προς τη γενική αρχή. Γιατί; Νομίζω ότι υπάρχουν τρία σημεία με τα οποία θα ήθελα να δικαιολογήσω την άποψή μου. Το πρώτο σημείο είναι ότι, όπως ελέχθη από πάρα πολλούς, μετά από μια ενδελεχή, θα έλεγα, ανασκόπηση της επισημοποιημένης βιβλιογραφίας οι επιτροπές στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποφάνθηκαν για κάποια όρια ασφάλειας στην εκπεμπόμενη μη ιοντική ακτινοβολία –και όχι ραδιενέργεια–. Αυτό πρέπει πάντα να το τονίζουμε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Όχι ασφάλειας. Επικινδυνότητας.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΠΥΡΑΚΗ: Κύριε Μπούρα, δεν σας διέκοψα.

Με την υπουργική απόφαση 53571 του 2000 όλα αυτά τα οποία έχουν συζητηθεί και συμφωνηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο έρχονται να ισχύσουν και στη χώρα μας. Μεταξύ των οριακών τιμών, σύμφωνα με αυτή την υπουργική απόφαση, για τις οξείες περιπτώσεις και των βασικών περιορισμών υπάρχουν συντελεστές ασφάλειας –επιμένω– μεγέθους περίπου 50, σημαίνει ότι υπάρχει μια πλήρης κάλυψη. Με την υπουργική απόφαση καλύπτονται όλες οι ενδεχόμενες μακροχρόνιες επιπτώσεις ολόκλη-

ρου του φάσματος συχνοτήτων. Δεν θα σταματήσω όμως μόνο μέχρι εκεί, επειδή έγινε και μια κριτική προηγούμενων. Έχουμε μια νέα υπουργική απόφαση, την 3060, τον Απρίλιο του 2002, πάλι για τα μέτρα προφύλαξης του κοινού από τη λειτουργία διατάξεων εκπομπής ηλεκτρομαγνητικών πεδίων χαμηλών συχνοτήτων που και σε αυτήν ορίζονται με τρόπο ανάλογο τα φυσικά μεγέθη που σχετίζονται με ηλεκτρομαγνητικά πεδία χαμηλών συχνοτήτων και περιγράφονται βασικοί περιορισμοί ανάλογα με τη συχνότητα και τα επίπεδα αναφοράς για τον περιορισμό της έκθεσης.

Το ερώτημα, όμως, το οποίο προκύπτει -και πολύ σωστά μας ανησυχεί όλους και ένας μέρος της κοινής γνώμης- είναι αν υπάρχουν πραγματικά επιπτώσεις στην υγεία. Υπάρχουν δεδομένα αυτήν τη στιγμή ότι υπάρχουν επιπτώσεις; Διατυπώνονται υποψίες. Δεν έχουμε επιστημονικά δεδομένα ακόμη. Υπάρχει μία γενική πληροφόρηση ότι κάτι συμβαίνει ή κάτι μπορεί να μη συμβαίνει, όπως υπάρχουν επίσης και αναφορές για επιπτώσεις θετικές για την υγεία από την ηλεκτρομαγνητική εκπομπή. Θα πρέπει όλα αυτά να συνεκτιμηθούν.

Είναι σε εξέλιξη κάποια συνεκτίμηση; Όντως είναι. Από το 2000 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας εκτός του ότι έχει βγάλει και εκείνος κάποιες οδηγίες και λέει ποια είναι τα όρια ασφάλειας ή επικινδυνότητας και τι εκπέμπει το κάθε κινητό τηλέφωνο, συντονίζει μία μεγάλη επιδημιολογική μελέτη που συμμετέχουν πολλές χώρες, από την οποία μελέτη θα έχουμε τα αποτελέσματα το 2003. Αλλά μέχρι στιγμής ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας -και πάρα πολλές άλλες χώρες- καθώς και το δικό μας Υπουργείο Υγείας επιμένει ότι δεν υπάρχουν στοιχεία, ότι τα κινητά και οι κεραίες προκαλούν καρκίνο. Μάλιστα υπάρχει μια πολύ μεγάλη δημοσιευμένη σ' ένα από τα σοβαρότερα επιστημονικά περιοδικά, από τον κ. Τριχόπουλο και τους συνεργάτες του, που αφορά όχι μόνο την Ελλάδα, αλλά πολλές άλλες χώρες του εξωτερικού, όπου δεν αποδεικνύεται επιδράση των ηλεκτρομαγνητικών αυτών συχνοτήτων σε ήδη υποφέροντες από καρκίνο του εγκεφάλου.

Υπάρχουν επιπτώσεις στην εγκεφαλική δραστηριότητα, στην ταχύτητα αντίδρασης στο ρυθμό του ύπνου; Τα αποτελέσματα εδώ είναι πάρα πολύ μικρά, οπότε δεν έχουν καμία κλινική σημασία. Εκεί που υπάρχει πρόβλημα είναι σε τύπους συμπεριφοράς και νομίζω ότι αυτό αναφέρθηκε και από τον εισηγητή κ. Παπαδέλλη. Η οδηγηση για παράδειγμα όταν τηλεφωνούμε γίνεται επικίνδυνη επειδή έχουμε μια ελάττωση της προσοχής και λόγω του ότι εγκλωβίζεται μέσα σε έναν κλειστό χώρο η εκπνεύσιμη μη ιοντίζουσα ακτινοβολία, με αποτέλεσμα να αυξηθεί εκεί η θερμοκρασία. Και βέβαια είναι γνωστές οι αλληλεπιδράσεις αυτών με διάφορα μηχανήματα, τα οποία υποβοηθούν άτομα που πάσχουν από κάποιες παθήσεις.

Πράγματι, αυτό το φυλλάδιο στο οποίο αναφέρθηκε εκτενώς ο κ. Μπούρας για το οποίο εγώ πιστεύω ότι το έχει πάρα πολύς κόσμος -το έχω κι εγώ και το έχω συζητήσει- και το οποίο έχει βγάλει η ελληνική επιτροπή ατομικής ενέργειας -και το οποίο δεν είναι ευθύνη του Υπουργείου Υγείας, είναι του Υπουργείου Ανάπτυξης- πράγματι κάνει μια πάρα πολύ καλή ανάλυση του τι συμβαίνει με όλες αυτές τις εκπομπές.

Θα ήθελα, όμως, να κάνει μία έκκληση στο Υπουργείο Υγείας ότι χρειάζεται να αναδιατυπωθούν μερικά θέματα, μόνο και μόνο για να μην υπάρχουν προβλήματα. Ένα θέμα αναδιατυπωσης είναι το θέμα της θερμοπληξίας, στο οποίο αναφέρθηκε ο κ. Μπούρας. Η φυσιολογική θερμοκρασία του οργανισμού είναι 37ο Κελσίου. Το μέγιστο, με πάρα πολλά κινητά, σε πολύ κλειστούς χώρους κλπ., που θα μπορούσε να αυξηθεί, θα ήταν ίσως δύο βαθμοί. Ε, αυτοί οι δύο βαθμοί μέχρι το 38 δεν κάνουν θερμοπληξία. Γνωρίζουμε πότε γίνεται η θερμοπληξία, όταν ο οργανισμός δεν αντέχει τις πάρα πολύ υψηλές θερμοκρασίες με πυρετό πάρα πολύ υψηλό.

Θα ήθελα επίσης να αναφερθώ σε ένα τρίτο στοιχείο που με κάνει να θεωρώ πρόωγη την πρόταση νόμου. Δεν γίνεται να γραφτούν προφυλακτικά μέτρα πάνω στα κουτιά, όπως προτείνεται με ένα άρθρο της πρότασης. Είμαστε σε μία ελεύθερη οικονομία και δεν μπορεί η Ελλάδα μόνη της να θεσμοθετήσει. Χαίρομαι που ο κ. Κρητικός έφερε το θέμα των τσιγάρων σαν

σύγκριση. Είδαμε πόσα χρόνια πέρασαν, ούτως ώστε να αρχίζει να αναγράφεται στα τσιγάρα ότι είναι επικίνδυνα και να καθορίζεται το πόσο μεγάλη είναι η προειδοποίηση της επικινδυνότητας. Πιστεύω ότι η Κυβέρνηση εκεί έχει ακολουθήσει μια συνεπής πολιτική.

Ο κ. Γείτονας στην Ευρωπαϊκή Ένωση στήριξε αυτήν την προσπάθεια και εγώ προσωπικά στήριξα αυτήν την προσπάθεια. Και οι δύο υποστήκαμε ένα φοβερό πόλεμο από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Θα μπορούσα να πω ότι κακοχαρακτηρίστηκε από πάρα πολλούς συναδέλφους. Πολλές φορές δεν δόθηκε στα λόγια μας το πραγματικό τους νόημα.

Θα ήθελα να πω, ότι μέσα απ' όλες αυτές τις διαδικασίες η χώρα μας προχωράει προς μία πολύ σωστή κατεύθυνση. Θα πρέπει να δούμε την αλλαγή της στάσης του πληθυσμού. Θα ήθελα να πω ότι και το ίδιο το Κοινοβούλιο έχει μία φοβερή θετική αλλαγή στάσης. Κατ' αρχάς, δεν καπνίζουμε. Δεύτερον, είναι εδώ ο κ. Καψής, ο οποίος προεδρεύει στην Επιτροπή στην οποία συμμετέχω και ποτέ δεν αφήνει να χτυπάνε κινητά. Έτσι, αλλάζουμε νοοτροπία σιγά-σιγά και αυτό χρειάζεται να γίνει. Επίσης, η Τροχαία πολλές φορές σταματάει αυτοκίνητα και κάνει επισημάνσεις να μη χρησιμοποιούμε τα κινητά την ώρα της οδήγησης. Αυτό δεν θα πρέπει να το ξεχνάμε. Είναι ένα αισιόδοξο μήνυμα, που δεν θα πρέπει να αγνοούμε.

Θα ήθελα, αν μου επιτρέπτε, να κλείσω λέγοντας ότι, όπως έχουμε την επικοινωνιακή πολιτική, που έχει μπει για τα καλά στη ζωή μας, υπάρχει και η επικοινωνιακή ιατρική, που έχει πάρα πολλά καλά στοιχεία. Έχει, όμως, και ένα κακό. Τη χρησιμοποιούν πάρα πολλοί για να δημιουργήσουν προβλήματα και πανικό, με σκοπό πολλές φορές να χρηματοδοτήσουν ανάλογες έρευνες ή για να προβληθούν. Είναι κι αυτό ένα μέσο εξουσίας και δεν θα πρέπει να το παραβλέπουμε. Αν, δηλαδή, μας ενοχλούν οι πολυεθνικές, θα πρέπει να μας ενοχλούν και πολλά άλλα θέματα και θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί, στην πληροφόρηση.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδριάσή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» για τα εκατόν ογδόντα χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, τριάντα εννέα μαθητές και δύο δάσκαλοι από το 8ο Δημοτικό Σχολείο Αγίας Παρασκευής Αθηνών.

Η Βουλής τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες)

Ο κ. Βούλγαρης έχει το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τον Απρίλιο του 2001 πραγματοποιήθηκε στο Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, σε συνεργασία με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, μία ημερίδα που είχε σχέση με τα μέτρα προστασίας του κοινού από τη λειτουργία κεραιών κινητής τηλεφωνίας. Σε αυτήν την ημερίδα συμμετείχαν πολλά στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης και επιστήμονες, μεταξύ των οποίων και ο κ. Δημήτρης Τριχόπουλος, γνωστός ακαδημαϊκός και καθηγητής του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ και της Ιατρικής Σχολής Αθηνών.

Θα ήθελα να διαβάσω δύο αποσπάσματα από την τοποθέτηση του κ. Τριχόπουλου, σχετικά με τις συσκευές κινητής τηλεφωνίας. Υπάρχει και ένα βιβλίο που περιλαμβάνει όλα τα πορίσματα, όλες τις ομιλίες και όλες τις τοποθετήσεις των στελεχών της διοίκησης και των ειδικών επιστημόνων που συμμετείχαν σ' αυτήν την ημερίδα. Αυτό το βιβλίο έχει σταλεί από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, σε όλα τα γυμνάσια και τα λύκεια της χώρας.

Λέει, λοιπόν, ο κ. Τριχόπουλος στην τοποθέτησή του: «Δεν έχω μετοχές σε καμία επιχείρηση κινητής τηλεφωνίας, δεν γνωρίζω κανέναν απ' αυτούς που έχουν τα «ντία» στον τομέα αυτόν εδώ ή στο εξωτερικό. Πολλές εταιρείες κινητής τηλεφωνίας είναι συνδεδεμένες με το εξωτερικό και επιπλέον αντιπαθώ προσωπικά τα κινητά τηλέφωνα, λόγω της συνεχούς ενόχλησης που προκαλούν. Επομένως, δεν έχω καμία εκ προοιμίου καλή διάθεση έναντι των κινητών τηλεφώνων. Ατυχώς, για μας που τα

αντιπαθούμε, είναι τελείως ακίνδυνα. Τώρα θα επανέλθω και θα πω πώς διαμορφώθηκε ο προβληματισμός γι' αυτά».

Επίσης, σ' ένα άλλο σημείο της ομιλίας του δίνει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, δηλαδή ότι «για τα κινητά τηλέφωνα δεν υπήρχε καμία υποψία, μέχρι που ένας Αμερικάνος, που ήταν Πρόεδρος του ρεπουμπλικανικού κόμματος, είχε φωτογραφηθεί δύο-τρεις φορές να μιλάει με δύο κινητά ταυτόχρονα. Αυτός πέθανε από καρκίνο του εγκεφάλου. Επειδή, λοιπόν, τον είχαν συνδυάσει με τα δύο κινητά, δημιουργήθηκε αυτή η φήμη, η οποία, όπως αντιλαμβάνεστε, δεν σημαίνει τίποτα, όταν βασίζεται σε μία περίπτωση. Όμως, η φήμη καλλιεργείται εύκολα, αν τη συνδυάσει κανείς με τον τρόπο που δικαίως προκαλεί η ιονίζουσα ακτινοβολία». «Εδώ μιλάμε για μη ιονίζουσα ακτινοβολία, μιλάμε για ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, η οποία είναι θερμική, όπως είναι γνωστό και όπως αναπτύχθηκε από τους επιστήμονες». Η φήμη καλλιεργείται και από το γεγονός ότι υπάρχουν όλες αυτές οι ταινίες επιστημονικής φαντασίας, όπου γίνονται σκοτωμοί από μακριά με λέιζερ κλπ.

Μέσα στη διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών τρεις μεγάλες έρευνες δημοσιεύθηκαν σ' ένα από τα πιο έγκυρα περιοδικά του κόσμου στο «GENERAL OF AMERICA MEDICAL ASSOCIATION» το περιοδικό της αμερικανικής ιατρικής έρευνας, στο υπ' αριθμόν ένα εθνικό περιοδικό. Και θέλω να πω μ' αυτό τη βαρύτητα που έχουν οι δημοσιεύσεις, τη σοβαρότητα τους και ότι και οι τρεις αυτές εργασίες ήταν απολύτως αρνητικές όπως θα έπρεπε να ήταν και θα ήταν εκπληκτικό αν δεν ήταν.»

Αυτά κύριοι συνάδελφοι, είπε ο κ. Τριχόπουλος σ' αυτήν την ημερίδα και φυσικά εμείς οι πολιτικοί που λαμβάνουμε τα μηνύματα της κοινωνίας πρέπει να ανησυχούμε και πρέπει να συζητούμε τα θέματα αυτά. Πρέπει, όμως, να νομοθετούμε όταν έχουμε επιστημονικές ενδείξεις, ότι αυτό το οποίο προτείνουμε είναι σωστό και πρέπει να υιοθετηθεί.

Εδώ, λοιπόν, ξεχωρίζουμε τα θέματα όσον αφορά τις συσκευές της κινητής τηλεφωνίας ότι εκπέμπουν μια ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, η οποία είναι θερμική και όχι μια ιονίζουσα ακτινοβολία η οποία είναι καρκινογόνος.

Για τα θέματα των κεραίων της κινητής τηλεφωνίας το Σεπτέμβριο του 2000 δημοσιεύθηκε μια κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος, Υγείας, Πρόνοιας και Μεταφορών και Επικοινωνιών με την οποία υιοθετήθηκε η σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης, σχετικά με τον περιορισμό της έκθεσης του κοινού σε ηλεκτρομαγνητικά πεδία. Τα όρια τα οποία τέθηκαν στην κοινή αυτή υπουργική απόφαση είναι 20% αυστηρότερα από τα όρια τα οποία είχε υιοθετήσει αυτή η σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης. Με την υπουργική δε αυτή απόφαση εξουσιοδοτούνται δύο υπηρεσίες για τα θέματα της προστασίας του κοινού από την εγκατάσταση κεραίων κινητής τηλεφωνίας.

Η Εθνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας στην οποία όλες οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα για την εγκατάσταση κεραίων κινητής τηλεφωνίας πρέπει να υποβάλουν μελέτες που έχουν σχέση με τη θέση της κεραίας με τις τεχνικές προδιαγραφές κλπ. και αν δεν εγκριθεί αυτή η μελέτη από την παραπάνω επιτροπή η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων η οποία έχει ένα πλήρες μητρώο όλων των εγκατεστημένων κεραίων στην Ελλάδα δεν εκδίδει την εγκριτική απόφαση τοποθέτησης κεραίων.

Υπάρχει και άλλη μια υπηρεσία η οποία στη συνέχεια δίνει την άδεια του τεχνικού μέρους της εγκατάστασης, που είναι η πολεοδομική υπηρεσία.

Με αυτό θέλω να πω ότι η Κοινή Υπουργική Απόφαση που αναφέρθηκε και η μετέπειτα κοινή απόφαση στην οποία αναφέρθηκε η κ. Σπυράκη, αποτελούν ένα πλήρες θεσμικό πλαίσιο στην Ελλάδα προκειμένου να προστατεύεται το κοινό από την τοποθέτηση κεραίων κινητής τηλεφωνίας.

Αυτό λοιπόν που πρέπει να κάνουμε είναι όχι να προχωρήσουμε σ' ένα νέο θεσμικό πλαίσιο αλλά να απαιτήσουμε από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες και έχουν την ευθύνη τόσο για την έγκριση των μελετών όσο για τον έλεγχο της εγκατάστασης να εφαρμόζουν αυτή τη νομοθεσία.

Τέλος αυτό που θα πρότεινα προσωπικά για τα ζητήματα αυτά και κυρίως για τα θέματα της χρήσης της κινητής τηλεφωνίας από τα παιδιά είναι ότι το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας πρέπει να αναλάβει μια καμπάνια για την λελογισμένη χρήση των κινητών τηλεφώνων από τα παιδιά. Αυτό μπορεί να βασιστεί σε μια έρευνα που έκανε ένα πανεπιστήμιο του Λονδίνου που το συμπέρασμα της έρευνας ήταν ότι θα πρέπει για λόγους μεγαλύτερης προστασίας να υπάρχει μια λελογισμένη χρήση κινητού τηλεφώνου από τα παιδιά.

Θα καταθέσω στα Πρακτικά της Βουλής αυτό το βιβλίο της ημερίδας που έχει όλα τα στοιχεία για τα κινητά τηλέφωνα και τις κεραίες της κινητής τηλεφωνίας.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Αλεξ. Βούλγαρης καταθέτει για τα Πρακτικά το προαναφερθέν βιβλίο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο του Τμήματος Γραμματείας της Διεύθυνσης Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να ζητήσω την έγκριση του Σώματος προκειμένου να δώσουμε το λόγο για δυο λεπτά στον κ.Καψή. Συμφωνείτε;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η Βουλή συμφωνήσει.

Ορίστε, κύριε Καψή, έχετε το λόγο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Με συγχωρείτε για την ανωμαλία, αν είναι ανωμαλία, αλλά θέλησα να μιλήσω ύστερα απ' αυτά που άκουσα. Προσωπικά εγώ και νομίζω όλοι σ' αυτήν τη χώρα, αποδεχθήκαμε έκοντες ή άκοντες το καθεστώς της ελεύθερας οικονομίας, υπό την έννοια ότι θα μας επιτρέπει να ζούμε ελεύθερα και να αναπτυσσόμαστε. Όχι υπό την έννοια ότι θα επιτρέπει ελεύθερα να μας σκοτώνουν.

Συνεπώς το επιχείρημα ότι ζούμε σε μια ελεύθερα οικονομία και δεν μπορούν να ληφθούν μέτρα κατά των ενδεχομένων επιπλοκών, επιπτώσεων μιας βιομηχανικής δραστηριότητας, είναι αποκρουστικό και αποκρουστικό. Ούτε με παρηγορεί η σκέψη ότι ακόμη η επιστήμη μας δεν είναι βεβαία. Προχθές ακόμη δημοσιεύθηκε άλλη μελέτη επιστημόνων η οποία προσπάθησε να αποδείξει, ότι το τσιγάρο –και το λέω εγώ, ένας καπνιστής είναι ωφέλιμο. Άλλωστε, μην ξεχνάμε ότι ακούσαμε ότι και οι διοξίνες ήταν ωφέλιμες!

Αντί να περιμένουμε δέκα-δεκαπέντε χρόνια κάποιος ιατροδικαστής στη νεκροτομή να καταλάβει ότι ο θάνατος είχε προέλθει από τις ακτινοβολίες των κινητών τηλεφώνων, είναι καλύτερο να προβλέψουμε.

Και εγώ θα καταλήξω μ' ένα ερώτημα προς τους έχοντες αντίρρηση. Τι βλάπτει τις εταιρείες, τι τις εμποδίζει να βάλουν στο προσκέκτης ποια είναι η ακτινοβολία, να πουν, αν θέλουν, «όχι, είναι ωφέλιμα», οπότε πλέον θα έχουν και άλλου είδους ευθύνες, αν τολμήσουν να το πουν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ: Πρέπει να το βάλει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Με συγχωρείτε, δεν θα αλλοιώσουμε το πολιτεύμα μας, επικαλούμενοι την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορούμε να το επιβάλλουμε στα προϊόντα που είναι εδώ. Καμία απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτό που λέμε της Επιτροπής των Βρυξελλών δεν είναι συνταγματικά σύνομη αν δεν εγκριθεί από τη Βουλή. Το ανεχόμαστε και αλλοιώνουμε το πολιτεύμα μας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Επιτροπή των Βρυξελλών, αποτελείται από ανωτάτους υπαλλήλους των κυβερνήσεων. Δεν μπορούν αυτοί να επιβάλουν στις κυβερνήσεις αποφάσεις.

Κύριοι συνάδελφοι, δεν έχω τις επιστημονικές γνώσεις. Μισώ το κινητό τηλέφωνο για άλλους λόγους. Αλλά δεν βλέπω ότι πρέπει να χάσουμε την ευκαιρία...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Δεν έχει μεγάλη οδόννη και δεν βλέπετε και τα νούμερα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΨΗΣ: Δεν με ενδιαφέρει ούτε η μεγάλη ούτε η μικρή οδόννη. Με ενδιαφέρει ο καθαρότης του σπιτιού μου που να μπορώ να κοιτάζω τον εαυτό μου, χωρίς να τον φτύνω.

Και εδώ έχουμε δύο ευκαιρίες, κύριε Πρόεδρε. Πρώτα να

ενεργοποιήσουμε τις διατάξεις του Συντάγματος για την έγκριση νομοσχεδίων που προβάλλονται από τη Βουλή και δεύτερον, να επιβάλουμε ορισμένους περιορισμούς, έστω και περιττούς, οι οποίοι δεν θα μας κάνουν μετά να κλαίμε ότι είμεθα επιμηθείς.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Το θεραπεύειν είναι χειρότερο του προλαμβάνειν. Γι' αυτό και εμείς προλάβαμε και έχουμε βάλει κόφτη των ηλεκτρονικών συχνοτήτων μέσα στο Κοινοβούλιο, οπότε δεν λειτουργούν τα κινητά μέσα στην Αίθουσα της Ολομέλειας.

Ορίστε, κύριε Υφυπουργέ, έχετε το λόγο.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ (Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας):

Όμως, κύριε Πρόεδρε, σήμερα παραδόξως λειτουργούν τα κινητά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι δεν χρειάζονται ούτε πάρα πολύ υψηλοί τόνοι ούτε καταστροφικές εκφράσεις που δημιουργούν πανικό ούτε χρειάζεται βεβαίως κανένας εφησυχασμός από κανέναν και για ο,τιδήποτε. Χρειάζεται πλήρης ενημέρωση, χρειάζεται εγρήγορση, χρειάζεται πρώτα απ' όλα να παρακολουθήσουμε την επιστημονική γνώση και ακόμη χρειάζεται να παίρνουμε εκείνα τα μέτρα τα οποία είναι απαραίτητα και συμβάλλουν στην καλύτερη λειτουργία της κοινωνίας μας.

Δεν χρειάζεται βεβαίως να θεωρούμε ότι μπορούμε να έχουμε επιστημονική γνώση εμείς υποκαθιστώντας τους επιστήμονες. Χρειάζεται όμως να έχουμε πολιτική κρίση και να κάνουμε σωστή αξιολόγηση της επιστημονικής γνώσης που υπάρχει σε όλο τον κόσμο. Έτσι λοιπόν, σήμερα μιλάμε για την κινητή τηλεφωνία, για ένα παγκόσμιο φαινόμενο που είναι σε εξέλιξη και για το οποίο υπάρχει παγκόσμια επιστημονική γνώση και εμπειρία.

Πρέπει, λοιπόν, να ξεκινήσω συχαίροντας κατ' αρχάς τους συναδέλφους που είχαν αυτήν την πρωτοβουλία και ιδιαίτερα τον κ. Κρητικό που είχε την πρωτοβουλία και την ευθύνη της σύνταξης της πρότασης νόμου, για το θέμα της κινητής τηλεφωνίας. Πρόκειται για ένα πολύ διαδεδομένο φαινόμενο στον κόσμο που έχει μεγάλη εξάπλωση στην Ελλάδα, καθώς υπάρχουν πάνω από εννέα εκατομμύρια συσκευές. Δείχνει, λοιπόν, ότι είναι ένα μείζον κοινωνικό θέμα και άρα η ευαισθησία των συναδέλφων γι' αυτό το φαινόμενο τους καθιστά αξιέπαινους και δίνει την ευκαιρία σ' εμάς και στη Βουλή να συζητήσουμε αυτό το θέμα, στην Κυβέρνηση να ενημερώσει τη Βουλή και δια μέσου της Βουλής να ενημερώσουμε τον ελληνικό λαό για το τι συμβαίνει σήμερα με την κινητή τηλεφωνία και ποιες είναι οι εξελίξεις και οι προοπτικές.

Το θέμα το χειρίζεται η Εθνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας. Βεβαίως υπάρχουν και συναρμόδια Υπουργεία, το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, το ΥΠΕΧΩΔΕ, το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Υγείας. Ακούσαμε και τον πρώην Υφυπουργό τον κ. Βούλγαρη και στην τοποθέτησή του αλλά και στη μεγάλη σημασία ημερίδα που έγινε στο Υπουργείο Μεταφορών. Βεβαίως έχουν μοιραστεί τα Πρακτικά σε όλα τα παιδιά μας στα σχολεία. Υπάρχει ένα άτυπο συντονιστικό όργανο όπου αλληλοενημερωνόμαστε και παρακολουθούμε τις εξελίξεις. Είμαστε πάντα έτοιμοι να παίρνουμε όλα εκείνα τα μέτρα που χρειάζονται σύμφωνα και με το τι συμβαίνει σε όλο τον κόσμο. Έτσι, λοιπόν, όχι πανικός, όχι εφησυχασμός, όχι μεγάλες κουβέντες αλλά όχι και υποβάθμιση και ενός θέματος το οποίο είναι βέβαιο ότι πρέπει να είναι στην ημερησία διάταξη της συζήτησης της κοινωνίας μας με κάθε τρόπο για να μας προβληματίζει όλους.

Είπαμε πριν ότι είναι ένα γενικευμένο φαινόμενο. Εξελίσσεται, υπάρχουν χώρες όπου οι συσκευές έχουν τη συχνότητα τη δική μας και μεγαλύτερη ακόμη και υπάρχουν χώρες όπου τώρα εξαπλώνεται η κινητή τηλεφωνία. Θα ήθελα να κάνω και μια άλλη παρατήρηση για την εμπειρία, πριν αρχίσουμε τη συζήτηση. Ακούστηκαν εδώ πάρα πολλοί προβληματισμοί και υποψίες για τις πιθανές επιπτώσεις που έχει στην αύξηση της θερμότητας αυτό το ηλεκτρομαγνητικό πεδίο το οποίο μπαίνει στον οργανισμό μέσα από το στόμα, από τα μάτια, τα αυτιά, τους πόρους, τα τράυματα κλπ. Τα είπε και η κ. Σπυράκη λεπτομερώς. Βεβαίως κάνει παρεμβολές και στα ακουστικά βαρηκοΐας και σε κάποια μηχανήματα υψηλής τεχνολογίας,

κυρίως ιατρικά, και καμιά φορά μπορεί να έχουμε και βηματοδότες που να μην είναι συμβατοί με το κινητό και να δημιουργούν πιθανές παρεμβάσεις.

Όμως αυτοί οι προβληματισμοί που ακούστηκαν σήμερα εδώ συζητούνται στον κόσμο, στην επιστημονική και στην πολιτική κοινότητα εδώ και δεκαπέντε με είκοσι χρόνια. Τότε ήταν πολύ πιο έντονοι οι προβληματισμοί και οι συζητήσεις και σήμερα έχουν πολύ μικρότερη ένταση γιατί είκοσι χρόνια μετά από αυτήν τη γιγαντιαία εξάπλωση αυτές οι υποψίες ότι υπάρχει σημαντικό πρόβλημα δεν επιβεβαιώνονται από πουθενά.

Θα κάνω μια διόρθωση και δεν θα την πω προς την ομάδα των Βουλευτών που συνέταξε την πρόταση νόμου.

Θα το πω με τον τρόπο που είπε ο κ. Καρατζαφέρης, μιλώντας για ραδιενέργεια με έναν τρόπο που έφερε στη συζήτηση –δεν ξέρω γιατί– αυτήν την ώρα, χρησιμοποιώντας τη λατινική φράση *occasione data*. Έλαβε λοιπόν την αφορμή και τη δοθείσα ευκαιρία για να πει ότι δεν νομοθετεί η Βουλή, ότι σε αυτόν τον τόπο δεν υπάρχει δημοκρατία, ότι υπάρχει αρχή ενός ανδρός.

Εγώ θα έλεγα, απαντώντας και με λατινικούς όρους, ότι «*alea jacta est*», ο κύβος ερρίφθη, και ότι η δημοκρατία στην Ελλάδα είναι πάρα πολύ ισχυρή και ίσως είναι από τις καλύτερες στον κόσμο. Υπάρχουν νόμοι και εφαρμόζονται αλλά και «*dura lex, sed lex*». Οι νόμοι που θα εφαρμόζονται και που θα έχουν αντικείμενο την προστασία της υγείας των πολιτών είναι για εμάς και βεβαίως για όλους τους Έλληνες πολίτες πρώτιστο καθήκον και υποχρέωση για να γίνονται αυτοί οι νόμοι και για να εφαρμόζονται απολύτως.

Δεν μιλάμε, λοιπόν, για ραδιενεργό ακτινοβολία. Μιλάμε για μία ιονίζουσα ακτινοβολία, μιλάμε, λοιπόν, για ένα ηλεκτρομαγνητικό κύμα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: «*Dura lex, sed lex*»! Είναι αδιανόητο αυτό για την Ελλάδα, κύριε Υπουργέ.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ (Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας):

Κυρίες συνάδελφε, αυτό είναι ζητούμενο σε όλον τον κόσμο, είναι και σε εμάς. Αυτό δείχνει τη θέλησή μας για να είναι «*dura lex, sed lex*». Βεβαίως, αν μιλήσουμε για όλα τα άλλα, έχετε απόλυτο δίκιο.

Τώρα επειδή λέμε να πάρουμε μέτρα και πρέπει να είμαστε έτοιμοι ανά πάσα στιγμή να πάρουμε μέτρα, δεν θα δούμε τι γίνεται σε όλον τον κόσμο; Ξεκινώντας από αυτούς που έχουν την αυστηρότερη νομοθεσία –και η αυστηρότερη νομοθεσία είναι στην Ευρώπη– και ξεκινώντας από τη σύσταση του συμβουλίου, η οποία έλαβε όλη την επιστημονική γνώση αλλά και το τι συμβαίνει σε όλες τις χώρες του κόσμου, έκανε ένα πολύ αυστηρό πλαίσιο εφαρμογής της κινητής τηλεφωνίας με μέτρα ασφαλείας αλλά μη επικινδυνότητας.

Εμείς εναρμονιστήκαμε πλήρως με δύο κοινές υπουργικές αποφάσεις, την πρώτη για τις υψηλές συχνότητες, την οποία επικαλέστηκαν όλοι οι συνάδελφοι, και τη δεύτερη για τις χαμηλές συχνότητες. Η πρώτη είναι η αυστηρότερη στην Ευρώπη και είναι κατά 20% αυστηρότερη της σύστασης του συμβουλίου. Η δεύτερη είναι απόλυτη εναρμόνιση της σύστασης του συμβουλίου. Έτσι, υπάρχει πλήρης νομοθετικό πλαίσιο.

Έτσι, δεν είναι ανάγκη αυτήν την ώρα να νομοθετήσουμε και δεν αποκλείουμε ποτέ ότι, εάν η επιστημονική κοινότητα όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλον τον κόσμο μας προτείνει κάτι, το οποίο μπορούμε να το πάρουμε και να είναι σημαντικό, θα το κάνουμε.

Δεύτερον, τι ισχύει τώρα σε κάθε χώρα της Ευρώπης; Πώς εφήρμοσε η κάθε χώρα την εναρμόνισή της με την σύσταση; Εδώ λέμε ότι είμαστε η αυστηρότερη χώρα ως προς τη νομοθεσία. Θα έρθω και στα πρακτικά, στα σημαντικά θέματα. Υπάρχει μια διαφοροποίηση μόνο σε μία χώρα από αυτά που εγώ διάβασα για όλη την Ευρώπη, στην Ιταλία ως προς ένα κομμάτι, το οποίο, όμως, το τροποποίησε και αυτή και εναρμονίστηκε σε αυστηρότερες διατάξεις από εμάς στους κανόνες της κινητής τηλεφωνίας. Άρα, υπάρχει, λοιπόν, το νομικό πλαίσιο.

Η εφαρμογή και η ενημέρωση είναι ένα θέμα. Είπαμε ότι το άλλο είναι η παρακολούθηση, η επαγρύπνηση και όχι ο δογματισμός. Η εφαρμογή έχει δύο διαστάσεις, αφού δύο πηγές μη

ιονίζουσας ακτινοβολίας μπορούμε να πάρουμε σαν πολίτες, η πρώτη είναι οι κεραίες και η δεύτερη είναι οι συσκευές.

Ως μεν το πρώτο, πραγματικά το πολύ αυστηρό πλαίσιο συμπληρώνεται και με πάρα πολύ αυστηρό σχέδιο-πρότυπο δημιουργίας μελέτης, εγκατάστασης κεραίας τηλεόρασης. Να πούμε, όμως, μερικά πράγματα γιατί λέγονται και δημιουργείται κίνδυνος. Είναι βεβαίως επιστημονικά πολλά από αυτά.

Υπάρχει μία δέσμη, η κεραία εκπέμπει κυρίως προς μία κατεύθυνση, εκεί είναι η κύρια δέσμη. Έχει και πλάγιες ακτινοβολίες και κάθετη, η οποία, όμως, είναι σε πολύ μικρές γωνίες. Η μεγάλη δέσμη είναι αυτή που είναι ευθεία μπροστά.

Για να είναι αποτελεσματική μια κεραία πρέπει να βλέπει στο κενό. Εάν προσκρούει οπουδήποτε επάνω είναι απολύτως αναποτελεσματική, οπότε είναι άχρηστη. Εκ των πραγμάτων, λοιπόν, η τεχνολογία αυτοδιορθώνεται. Τι σημαίνει αυτό; Ένας σεισμός, ένας κεραυνός, ένας σημαντικός αέρας, αν αλλάξουν έστω και ελάχιστα τον άξονα, αυτομάτως η κεραία γίνεται αναποτελεσματική και διορθώνεται αμέσως. Γιατί υπάρχουν οι κίνδυνοι που εκφράζουν κάποιοι, ότι δηλαδή φοβούνται άμα είναι κοντά.

Δεύτερον, υπάρχει ένας χώρος αποκλεισμού, ο οποίος κυμαίνεται ανάλογα με τον τύπο σε όλον τον κόσμο. Μιλάμε για τις προδιαγραφές. Εμείς έχουμε αυστηρότερες προδιαγραφές: Τρία, πέντε, επτά ή δέκα μέτρα. Σε όλον τον άλλο χώρο η μέτρηση που γίνεται, ο έλεγχος δηλαδή, πέρα από τις προδιαγραφές της μελέτης και της εγκατάστασης, δείχνει ότι είναι πολύ κάτω από τα επιτρεπτά όρια. Και μας ενημέρωσε η Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας ότι πέρα των τριακοσίων, τετρακοσίων ελλέγγων που έκανε τον τελευταίο καιρό δεν βρήκε καμία μέτρηση που να μην είναι πολύ κάτω από τα επιτρεπτά όρια.

Μία πηγή λοιπόν είναι αυτή. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν τίθεται θέμα. Εμείς συζητάμε και με το ΥΠΕΧΩΔΕ για τη χωροθέτηση των κεραιών και για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και μιλάμε και με το Υπουργείο Μεταφορών για έναν άλλο τρόπο να έχουμε, αν μπορούμε, πολλές κεραίες σ' ένα χώρο. Δηλαδή πολλές κεραίες διαφόρων εταιρειών σ' ένα χώρο για να μην υπάρχουν πάρα πολλές κεραίες μαζί. Αυτά είναι δύο θέματα, τα οποία ακόμη συζητούνται.

Σε σχέση τώρα με τις συσκευές: Πραγματικά και οι οδηγίες που υπάρχουν και οι κοινές υπουργικές αποφάσεις, αλλά και οι εταιρείες που κατασκευάζουν αυτές τις συσκευές και ελέγχονται έχουν όλες εκείνες τις προδιαγραφές, ούτως ώστε να μην υπάρχει κανένας κίνδυνος από την ίδια τη συσκευή λόγω της κατασκευής της. Αυτό μας ενημερώνουν πλήρως και από την Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας.

Στις χρήσεις της τώρα: Και αυτό είναι ένα σημαντικό θέμα. Το κινητό τηλέφωνο είναι ένα μέσον επικοινωνίας, είναι ένα μέσον εργασίας, δεν είναι πάντως κάτι που πρέπει να το έχουμε μόνο για διασκέδαση. Πρέπει να του κάνουμε χρήση και όχι κατάχρηση. Άρα, είναι πολύ σημαντική συμβουλή το να λέμε ότι αυτό, όπως η τεχνολογία γενικότερα, είναι για χρήση και όχι για κατάχρηση. Είναι η βάση πάνω στην οποία στηρίζουμε αυτήν την ενημέρωση προς όλες τις κατευθύνσεις. Και βεβαίως υπάρχουν ενημερώσεις στα σχολεία: Και αυτό το έντυπο και τα Πρακτικά της Βουλής μοιράστηκαν στα σχολεία. Το πρώτο είναι αυτό.

Δεύτερον: Πραγματικά, πέρα από τη σωστή χρήση δεν μπορούμε παρά να επαναλάβουμε ότι είναι καλύτερο να μην έρχεται σε επαφή, λόγω της θερμικής επίδρασης που έχει, το τηλέφωνο για πάρα πολύ ώρα με το αυτί μας. Και είναι πολύ σημαντικότερο να έχουμε τα λεγόμενα hands free, με τα οποία μιλάμε και η απόσταση είναι μακρύτερη.

Τρίτον: Σε σχέση με τους οδηγούς το σημαντικότερο θέμα που ισχύει σε όλον τον κόσμο –και αυτή είναι επιστημονική γνώση– είναι ότι η χρήση του τηλεφώνου σε πολύ υψηλό ποσοστό, σχεδόν 12%, είναι αιτία προκλήσεως ατυχήματος λόγω του ότι αποσπάται η προσοχή του οδηγού και όχι γιατί επηρεάζεται από το τηλέφωνο και δεν μπορεί να οδηγήσει.

Παρ' όλο που έτσι έχει το θέμα και είναι και σημαντικό για την ελληνική κοινωνία, εμείς είπαμε και στην αρχή, το λέμε και τώρα, ότι είμαστε στη διάθεση και της Βουλής και όλων των

φορέων, συντονιζόμαστε με τα διάφορα Υπουργεία, αλλά και με την επιστημονική κοινότητα και δεν είμαστε καθόλου δογματικοί. Είμαστε έτοιμοι να πάρουμε όποιο μέτρο κριθεί, όταν κριθεί ότι μπορεί –είναι επιστημονική γνώση– να συμβάλει στο να προλάβουμε οποιαδήποτε παρέμβαση, οποιαδήποτε επίπτωση.

Θα σας πω εδώ ότι ειδικά αυξημένα μέτρα, πέραν αυτών που έχουν ληφθεί, δεν έχουν παρθεί σε κανένα κράτος του κόσμου απ' όσο γνωρίζουμε. Αυτό και μόνο δείχνει ότι δεν είναι μέγιστο το θέμα υπό την έννοια του φόβου. Αν θέλετε όμως να μιλήσουμε για το εάν προκαλεί καρκίνο. Μα, το είπα πριν ο κ. Βούλγαρης διαβάζοντας τα αποσπάσματα του κ. Τριχόπουλου. Αφού είναι μη ιονίζοντα, αφού δεν κινούν ηλεκτρόνια, αφού δεν δημιουργούν επιπτώσεις στον ιστό, πώς είναι δυνατόν να κατηγορηθεί επιστημονικά για την πρόκληση καρκίνου;

Για όλους αυτούς τους λόγους, λέμε λοιπόν, ότι αυτήν την ώρα δεν είναι απαραίτητο –και σας ευχαριστούμε για την πρόταση– να προχωρήσουμε σε καμιά άλλη νομοθετική ρύθμιση.

Υπάρχει βεβαίως, μια μεγάλη δική μας υποχρέωση, εννοώ της πολιτείας γενικότερα, να ενημερώσουμε τους πολίτες. Σίγουρα το φυλλάδιο, κύριε Σκουλάκη, θα αναδιατυπωθεί σε αρκετά σημεία, διότι ήδη πέρασε και ένας λογικός χρόνος και υπάρχει μια καινούρια εμπειρία. Θα γίνει πιο απλό και κατανοητό για να μοιραστεί.

Σίγουρα θα πρέπει να κάνουμε μια σημαντικότερη καμπάνια, λέγοντας όμως τα αυτονόητα. Και βεβαίως, περιμένουμε όλες τις πολυκεντρικές εργασίες που γίνονται, κυρίως υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Στα πορίσματα των εργασιών αυτών θα προσαρμοστούμε αυτομάτως και εμείς ούτως ώστε να μην έχουμε κανένα πρόβλημα.

Θέλω να κλείσω με δύο κουβέντες για το κάπνισμα, λέγοντας κάτι που είναι αυτονόητο. Η προσπάθεια που κάνουμε τώρα είναι συνέχεια πολλών προσπαθειών που ξεκίνησαν από συναδέλφους της Βουλής, όπως είπε και ο κ. Κρητικός, από τον αείμνηστο Δοξιάδη και συνεχίστηκαν από πάρα πολλούς συναδέλφους Υπουργούς, από Βουλευτές, από την επιστημονική κοινότητα. Επίσης, και οι παρεμβάσεις του κ. Γείτονα και της κ. Σπυράκη ήταν πολύ σημαντικές σε αυτήν την προσπάθεια.

Τώρα ήρθε η ώρα, συντονισμένοι καλύτερα να πείσουμε όλους ότι αυτή η νοοτροπία, του καπνίσματος, σε μεγάλο ποσοστό των Ελλήνων –και κυρίως των νέων μας και των γυναικών– είναι μια επιβλαβέστατη συνήθεια για τον ίδιο τον καπνιστή πρώτα απ' όλα. Πρέπει σιγά σιγά να προσαρμοζόμαστε σε κανόνες, του πως θα καπνίζουμε, μέχρι να οδηγηθούμε απ' ενός μεν στο να κόψουμε εμείς οι μεγαλύτεροι το τσιγάρο, απ' ετέρου δε να μην μπαίνουν και καινούριοι σε αυτήν τη συνήθεια του καπνίσματος.

Φαντάζομαι όπως αποδείχθηκε από τη συζήτηση ότι ο φόβος δεν είναι προς τα μεγάλα οικονομικά, επικοινωνιακά ή άλλα συμφέροντα το ότι δεν κάνουμε έναν επιπλέον νόμο για την κινητή τηλεφωνία, γιατί έχουμε κάνει ό,τι είναι σήμερα παγκοσμίως αποδεκτό και χρειάζεται να συνεχίσουμε ενημερώνοντας τους πολίτες και παρακολουθώντας τις εξελίξεις.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής) : Ο κ. Παπαληγόυρας, Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας έχει το λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ: Προκαλεί εντύπωση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η ευκολία η την οποία η Κυβέρνηση απέρριψε την πρόταση νόμου αυτή, που προέρχεται μάλιστα από δέκα κυβερνητικούς Βουλευτές, πρόταση η οποία θέτει –και όχι μόνο θέτει, αλλά και οριοθετεί προς τη σωστή κατεύθυνση, ένα ιδιαίτερα σημαντικό, ένα ιδιαίτερα κρίσιμο θέμα.

Στο κάτω-κάτω, αν η πρόταση αυτή προερχόταν από μας, από όποιο κόμμα της Αντιπολίτευσης, η Κυβέρνηση βέβαια δεν θα πρωτοτυπούσε αν αντιμετώπιζε το θέμα με κομματική προκατάληψη. Εδώ όμως είναι φανερό ότι έχουμε να κάνουμε με εσωκομματική προκατάληψη. Η Κυβέρνηση αρνείται να αναγνωρίσει το σωστό, όχι μόνον όταν προέρχεται από την Αντιπολίτευση, αλλά και όταν δημιουργεί υπόνοιες για εσωκομματική αντιπολίτευση. Έτσι όμως καταδικάζεται η Κυβέρνηση σε έναν ιδιότυπο πολιτικό αυτισμό. Καλό είναι μόνο ό,τι προέρχεται –μα

είναι νομοσχέδιο, είναι εξαγγελία, άποψη, πρωτοβουλία- από τους δικούς της κόλπους. Κάθε άλλη πρωτοβουλία, ακόμα και η εσωκομματική πρωτοβουλία, είναι άκαιρη, είναι άστοχη, είναι υποβολιμαία και πάντως είναι απορριπτέα.

Επί της ουσίας, πολλά γράφονται και πολλά ακούγονται για τις πιθανές επιπτώσεις από την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία των κινητών τηλεφώνων στα κύτταρα του οργανισμού. Προφανώς, στη φάση αυτή, κάποιοι από τους φόβους που διατυπώνονται, είναι δυσανάλογοι με τις διαπιστωμένες, σήμερα τουλάχιστον, βλάβες. Και εγώ να δεχθώ ότι είναι ενδεχόμενο να αποδειχθούν και μετά από τις μελέτες που θα ολοκληρωθούν -και διεξάγονται πολλές εξ αυτών και στην Ευρώπη και στην Αμερική, σε όλο τον κόσμο, οι φόβοι που σήμερα διατυπώνονται, υπερβολικοί. Όμως κανείς δεν αμφισβητεί ότι το θέμα είναι υπαρκτό, ότι υπάρχουν υποψίες, ότι υπάρχουν υπόνοιες σήμερα, κατά τρόπο μάλιστα που να δικαιολογεί την ανησυχία της κοινής γνώμης και άρα να δημιουργεί στην Πολιτεία την πολιτική, την ηθική υποχρέωση λήψης κάποιων μέτρων.

Κανείς δεν ισχυρίζεται ότι μπορεί σήμερα να αποδείξει, ότι η έστω μη ιονίζουσα ακτινοβολία είναι βέβαιο ότι δεν προκαλεί επιπτώσεις στην υγεία του χρήστη των κινητών τηλεφώνων. Κανείς δεν μπορεί να το ισχυριστεί με βεβαιότητα. Επομένως, κάθε προσπάθεια προσδιορισμού ενός πλαισίου προστασίας της υγείας των χρηστών -και είναι όλοι οι Έλληνες φοβούμει, όλοι οι κάτοικοι της υδρογείου, αυτήν την ώρα συστηματικοί χρήστες των κινητών τηλεφώνων- είναι κατά τεκμήριο ορθή και επιβεβλημένη.

Υπάρχει βέβαια και η αντίληψη ότι τα όποια προβλήματα ενδεχομένως δημιουργεί η χρήση των κινητών τηλεφώνων, δεν είναι δα και τόσο σοβαρά και άρα μπορούμε να περιοριστούμε στο υπάρχον νομοθετικό πλαίσιο μέχρι τουλάχιστον με βεβαιότητα να διαπιστωθεί η έκταση των επιπτώσεων. Όμως, ας μου επιτρέψετε να πω, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι μια τέτοια αντίληψη, ή άποψη θέλει την πολιτική βούληση να τρέχει πίσω από τα γεγονότα αντί να τα προλαβαίνει. Είναι μια αντίληψη που έχει στις μέρες μας καταδικάσει την πολιτική να αποτελεί ουρά και όχι πρωτοπορία των εξελίξεων. Και με την αντίληψη αυτή δεν συμφωνούμε και αισθανόμαστε ότι δεν πρέπει να αφήσουμε να επαναληφθεί ενδεχομένως και με τα κινητά τηλέφωνα το σενάριο του τσιγάρου που προκάλεσε εκατομμύρια θανάτους, που προκάλεσε σοβαρότατες ζημιές στην υγεία, πριν τα προηγμένα κράτη αποφασίσουν να ακολουθήσουν τα επιστημονικά κελεύσματα, τα κελεύσματα της επιστημονικής κοινότητας.

Η κινητή τηλεφωνία συνεπάγεται όμως και σοβαρές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τις οποίες επίσης μια ευνομούμενη Πολιτεία οφείλει να λάβει υπόψη της. Επιπτώσεις για τις οποίες δεν έγινε καθόλου σήμερα λόγος και νομίζω ότι είναι ένα θέμα, ένα κεφάλαιο που θα έπρεπε με μεγαλύτερη σοβαρότητα να το συζητήσουμε.

Ξαναγυρνάω, όμως, στις κρίσιμες επιπτώσεις επί της υγείας, για να σημειώσω ότι προσδίδουμε ιδιαίτερη έμφαση στην ανάγκη, και κατά τούτο προσυπογράφουμε και το άρθρο 5 της πρότασης νόμου, να τοποθετούν οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας τις κεραίες τους κατά το δυνατόν εκτός των κατοικημένων περιοχών και πάντως σε απόσταση ασφαλείας αναφορικά με την εκπεμπόμενη ραδιοηλεκτρική ακτινοβολία. Και θέλω να σημειώσω ότι υπάρχουν ουκ ολίγες περιπτώσεις -ιδίως στην περιφέρεια, στην επαρχία- που οι ατελείς προδιαγραφές που σήμερα έχουν θεσπιστεί δεν τηρούνται, παρά τις έντονες διαμαρτυρίες των ανησυχούντων βέβαια κατοίκων.

Οι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας πρέπει να υποχρεωθούν από το κράτος και από την Τοπική Αυτοδιοίκηση να σέβονται την υγεία, όπως οφείλουν να σέβονται ακόμη και την εύλογη ανησυχία, που προκαλεί το θέμα στους πολίτες. Ο νόμος πρέπει να γίνει πιο αυστηρός και οπωσδήποτε να συσταθεί μία ανεξάρτητη επιτροπή -στο πνεύμα του άρθρου 6 της υπό συζήτηση πρότασης νόμου- που να ελέγχει τις εταιρείες στο πλαίσιο των προδιαγραφών ασφαλείας που θέτει η Πολιτεία.

Δεν τα λέω όλα αυτά για να κινδυνολογήσω, κύριοι συνάδελφοι, ή για να συμβάλω στην μετατροπή της εύλογης σήμερα ανησυχίας της κοινής γνώμης σε πανικό. Πιστεύω, αντίθετα, ότι

στην κοινωνία πρέπει να καλλιεργηθεί όχι βέβαια ο φόβος, αλλά η γνώση. Και ο καλύτερος τρόπος για να κατασιγάσουμε την ανησυχία των πολιτών είναι η ενημέρωση, η συζήτηση, ο διάλογος, η ουσιαστική πληροφόρησης. Και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Νέα Δημοκρατία θεωρεί κατ' αρχήν θετική την πρόταση νόμου των δέκα συναδέλφων της Συμπολίτευσης και καλεί τον αρμόδιο Υπουργό να την εκλάβει ως αφορμή για να συζητήσουμε πιο ολοκληρωμένα το θέμα.

Αντίθετα, η Κυβέρνηση καταδεικνύει και εδώ την πάγια τάση της να προσηρνά τα ενοχλητικά ζητήματα διά της συγκάλυψης και της αποσιώπησης. Και, ουσιαστικά, θέλει να παραπέμψει το θέμα της προστασίας της υγείας των πολιτών μας από την ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία των κινητών τηλεφώνων στις ρωμαιο-καλές καλές άνευ συζητήσεως. Είναι υπεύθυνη αυτή η στάση ή αποτελεί ευθυνοφοβία. Επιδεικνύει μέριμνα ή θέση της Κυβέρνησης ή αδιαφορία για το κοινωνικό σύνολο; Αρνούμενοι τις επιπτώσεις από την έστω μη ιονίζουσα ακτινοβολία της κινητής τηλεφωνίας, προστατεύουμε άρα την υγεία των χρηστών; Είναι νοητό στην εύλογη ανησυχία των πολιτών να απαντάμε όχι με λύσεις, αλλά διά της αποσιώπησης του προβλήματος;

Οι συνάδελφοι του ΠΑΣΟΚ καλούνται να δώσουν μία ξεκάθαρη απάντηση στα προβλήματα αυτά, τοποθετούμενοι επί της αρχής αυτού του σχεδίου νόμου, που προέρχεται άλλωστε από τους κόλπους της δικής τους κοινοβουλευτικής ομάδας. Η Νέα Δημοκρατία στηρίζει επί της αρχής την πρόταση αυτή, θεωρώντας την ως μία καλή αφορμή για την ενδελεχέστερη συζήτηση ενός κρίσιμου θέματος, που αφορά στην υγεία των πολιτών. Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)
ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Καστανίδης, ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, έχει το λόγο.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΔΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα πρέπει σήμερα να αποφασίσουμε να καταργήσουμε την παράδοση που έχει διαμορφωθεί στο ελληνικό Κοινοβούλιο, να επανέλθουμε μεν συναδέλφους Βουλευτές, οι οποίοι έχουν την εξαιρετική ιδέα να προτείνουν με προτάσεις νόμων την αντιμετώπιση συγκεκριμένων μεγάλων ή μικρών προβλημάτων, και στη συνέχεια να απορρίπτουμε την κατά τα άλλα επαινετή πρωτοβουλία τους.

Σ' αυτό το θέμα θα επανέλθω αμέσως μετά από δύο ουσιαστικές παρατηρήσεις που θέλω να κάνω σχετικά με την πρόταση νόμου των συναδέλφων. Θεωρώ, πραγματικά, ότι η επίδειξη ευαισθησίας είναι το αναγκαίο μέτρο με το οποίο πρέπει να κρινομεθα όλοι μας και οι Βουλευτές και τα πολιτικά κόμματα και η Κυβέρνηση.

Η πρόταση νόμου στηρίζεται σε μία σωστή ιδέα. Προσπαθεί να αντιμετωπίσει γεννημένες φοβίες ή και υποψίες. Όμως έχει ορισμένα νομοτεχνικά προβλήματα. Για παράδειγμα στη διατύπωση του άρθρου 1 επαναλαμβάνεται συχνά ο όρος «ραδιο-έργεια». Πρέπει να απαλειφθεί. Το άρθρο 3 δεν είναι αναγκαίο διότι ήδη κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα μπορεί να ζητηθούν από τα ελληνικά δικαστήρια και να συζητηθούν αιτήσεις-αγωγές αποζημιώσεων. Συνεπώς επαναλαμβάνεται κάτι το οποίο ήδη προβλέπεται. Η δε επιτροπή του άρθρου 6 είναι μάλλον ένα επιπλέον τεχνικό και οργανωτικό πρόβλημα, διότι τα θέματα που ρυθμίζονται με την πρόταση νόμου εμπίπτουν στις αρμοδιότητες ήδη υπαρχουσών ανεξαρτήτων αρχών όπως είναι η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων. Συνεπώς η πρόταση νόμου έχει ανάγκη περισσότερης επεξεργασίας ώστε να δικαιολογεί αυτό και τη θέση της Κυβέρνησης ότι δεν θα έπρεπε να σπεύσουμε στην υιοθέτησή της.

Ωστόσο, αναδεικνύεται ένα θέμα δημοκρατίας. Ανεξαρτήτως της δικής μου τοποθετήσεως, διαπίστωσα ότι οι περισσότεροι συνάδελφοι συμφωνούν με την πρόταση νόμου. Συνεπώς τίθεται το ερώτημα αν η άρνηση της Κυβέρνησης -δεν μιλώ μόνο για τη σημερινή πρόταση νόμου, αλλά ανάγω το θέμα σε μια γενικότερη συζήτηση- να δεχθεί πρόταση νόμου είτε της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης είτε του κυβερνητικού κόμματος οδηγεί αυτομάτως και σε απόρριψή της, όταν υπάρχει διαπιστωμένη πλειοψηφία επικυρώσεως της προτάσεως νόμου από τις μέχρι τώρα τοποθετήσεις;

Το Σύνταγμα αναγνωρίζει αυτοτελές δικαίωμα στους Βου-

λευτές να νομοθετούν. Βεβαίως η Κυβέρνηση έχει την πρωτοβουλία της εισήγησης. Στο μέτρο που το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής αποδίδουν στην Κυβέρνηση την πρωτοβουλία να εισηγηθεί, της αποδίδουν και το δικαίωμα να ζητήσει την έκφραση πλειοψηφίας. Όταν όμως η πρωτοβουλία ανήκει στο Σώμα των Βουλευτών, τότε πιθανή άρνηση της Κυβέρνησης δεν μπορεί να πειθαναγκάσει το Κοινοβούλιο να κάνει δεκτή την άρνησή της. Διαπιστωμένης δε της πλειοψηφίας των Βουλευτών που τάσσονται υπέρ προτάσεως νόμου, είναι υποχρεωμένη και η Κυβέρνηση να τη δεχθεί. Ειδικά, αλλοιούται η ουσία της δημοκρατίας και των δημοκρατικών μας θεσμών. Ο σεβασμός του Κοινοβουλίου, ο σεβασμός στη λειτουργία ενός δημοκρατικού θεσμού δεν είναι ένα τεχνικό και οργανωτικό θέμα που να ρυθμίζεται από τον Κανονισμό της Βουλής. Πρωτίστως είναι θέμα ουσίας. Η ουσία στην προκειμένη περίπτωση σχετίζεται με την αρχή την οποία περιέγραφα πριν. Όταν η πρωτοβουλία ανήκει στους Βουλευτές και διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία τους υπερασπίζεται την αρχή και τα άρθρα μιας προτάσεως νόμου, η άρνηση της Κυβέρνησης δεν μπορεί να οδηγήσει παραχρήμα στην απόρριψή της.

Μ' αυτήν την παρατήρηση θα παρακαλούσα όλους μας να σκεφθούμε σχετικά με πιθανά ελλείμματα της δημοκρατίας και με την ανάγκη να τα αντιμετωπίσουμε ταχέως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Φραγκλίνος Παπαδέλλης έχει το λόγο.

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ: Κατ' αρχήν θα ήθελα να πω, κύριε Πρόεδρε, πως το όλο θέμα μου θυμίζει –και θα εξηγήσω γιατί– σαν να επιχειρούμε να ενοχλήσουμε έναν ελέφαντα τοποθετώντας πάνω του έναν ψύλλο. Περὶ αυτού πρόκειται. Όταν διαπιστώνω με τόσο μεγάλη έμφαση και έξαρση να διαμαρτύρονται πολλοί συνάδελφοι γιατί με τα κινητά τηλέφωνα υποτίθεται ότι η εκπνεύμενη ηλεκτρονική ακτινοβολία προκαλεί βλάβες, διερωτώμαι και ερωτώ και θέλω να απαντήσετε όλοι ειλικρινά τι πρέπει να πράξουμε και τι πράττουμε για τη μόλυνση της ατμόσφαιρας από τα εργοστάσια, τις βιομηχανίες, τα αυτοκίνητα, από τις ραδιενέργειες που εκπέμπονται από διάφορες πηγές, από τα φάρμακα που η κατάχρησή τους οδηγεί σε μόλυνση του ανθρωπίνου οργανισμού, από την έλλειψη βιολογικών καθαρικών, από τη μόλυνση της θάλασσας και από τόσα άλλα, που θα μπορούσα να μιλάω ώρες ολόκληρες, που πραγματικά απειλούν την ανθρώπινη ζωή, την επιβίωση της ανθρωπότητας; Νομίζω ότι εθελουφλούμε ή προσπαθούμε να πούμε ότι κάτι κάνουμε επειδή θέλουμε να προστατεύσουμε το κοινωνικό σύνολο από τα κύματα που εκπέμπουν τα κινητά τηλέφωνα. Εγώ συμφωνώ και άλλωστε, κύριε Παπαληγούρα, όταν ανέφερα τις δυνατές σοβαρές επιπτώσεις ή μέτριες που μπορεί να έχουν τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα συμφωνούσαμε ότι δεν είναι μόνο από τα τηλέφωνα αλλά και από άλλες πηγές και υπάρχουν κίνδυνοι για την υγεία των ανθρώπων. Όμως δεν μπορούμε να ενοχοποιούμε τα κινητά ότι είναι η μοναδική πηγή που προκαλεί ζημιά τη στιγμή μάλιστα που επίσημες επιστημονικές επιτροπές και παγκοσμίου φήμης επιστήμονες όχι μόνο Έλληνες, αλλά από όλο τον κόσμο δηλώνουν κατηγορηματικά ή ότι αυτό δεν ισχύει ή το πολύ πολύ είναι υπό διερεύνηση. Δεν μπορούμε να αμφισβητούμε την αυθεντία του κ. Τριχόπουλου όπως την είπε ο κ. Βούλγαρης προηγουμένως που λέει αυτά που λέει για την κινητή τηλεφωνία και επιπλέον δεν μπορούμε να αμφισβητούμε την Ελληνική Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας, η οποία είναι η κατ' εξοχήν ουσιαστική επιστημονική επιτροπή που συμβουλεύει την πολιτεία για το τι πρέπει να κάνει. Η λέξη βασικά που μου ερχόταν στο μυαλό συνεχώς, ακούγοντας διάφορες τοποθετήσεις, ήταν επιτέλους έλεος, για όνομα του Θεού. Άκουσα και το άλλο χειρότερο ότι όσοι υπερασπίζονται την άλλη άποψη είναι λίγο πολύ άνθρωποι που παίζουν τα παιχνίδια της κινητής τηλεφωνίας, των ιδιοκτητών ή των μεγαλοκατασκευαστών. Δεν ξέρω κανέναν από αυτούς ούτε με ενδιαφέρει κανείς, αλλά με ενδιαφέρει η απολύτως τεκμηριωμένη επιστημονική γνώση και μόνο. Οι ερασιτεχνισμοί σε αυτές τις περιπτώσεις και το λέω με πλήρη επίγνωση του τι λέω και ως πανεπιστημιακός γιατρός για χρόνια, αν δεν γελοιοποιούν αυτόν που τους χρησιμοποιεί, είναι βέβαιο ότι δημιουργούν μεγάλη ζημιά

και μεγάλο κακό. Δεν κάνουν καλό.

Είπε ο κ. Μπούρας πως δεν κατάλαβε γιατί επήνεσα τους Βουλευτές οι οποίοι είχαν την πρωτοβουλία. Θέλω εδώ να απαντήσω εν μέρει και στον κ. Καστανίδη, για να πω ότι είναι άλλο πράγμα τουλάχιστον για μένα να επαινείς την πρωτοβουλία, δηλαδή κάποιοι Βουλευτές να προτείνουν πρόταση νόμου και είναι άλλο πράγμα να συμφωνείς με το περιεχόμενό της. Είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Επήνεσα και επαινώ την πρωτοβουλία και του κ. Κρητικού και των άλλων συναδέλφων, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι συμφωνώ με το περιεχόμενο, που απεναντίας βρίσκομαι σε πλήρη αντίθεση επιστημονική και μόνο. Τίποτε άλλο.

Κύριοι συνάδελφοι, είναι επικίνδυνη η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία; Βεβαίως και είναι επικίνδυνη και βεβαίως δημιουργεί κινδύνους. Σας ερωτώ όμως. Όταν εκπέμπονται ηλεκτρομαγνητικά κύματα, όπως ανέφερα στην ομιλία μου, από το ραδιόφωνο, την τηλεόραση, τους φούρνους, τον ηλεκτρικό σιδηρόδρομο, το φως και από χίλιες δυο άλλες πηγές, τι προτείνετε εν πάση περιπτώσει; Όλα αυτά να καταργηθούν; Στεκόμαστε μόνο στην κινητή τηλεφωνία;

Εν πάση περιπτώσει, επειδή ο χρόνος μου είναι πολύ περιορισμένος θα ήθελα να πω το εξής. Αν υπάρξει μία πρόταση νόμου η οποία θα λέει ότι προτείνεται η οριστική κατάργηση των κινητών τηλεφώνων, επ' αυτού θα συμφωνούσα. Όμως, η διατήρησή τους και η δήθεν λήψη κάποιων μέτρων τα οποία δεν προσφέρουν τίποτα απολύτως, θεωρώ ότι δεν είναι σωστά –για να μην τα χαρακτηρίσω αλλιώς– και γι' αυτό δεν συμφωνώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Παπαδέλλη, δεν θα μπορούσα να σας φανταστώ χωρίς κινητό τηλέφωνο.

Κύριε Μπούρα, έχετε πέντε λεπτά για να δευτερολογήσετε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Ειλικρινά εκπλήσσομαι με τη στάση του κ. Παπαδέλλη τον οποίο τιμώ και εκτιμώ για πολλά πράγματα. Δεν ξέρω γιατί το είπε αυτό. Είπε κανείς να καταργήσουμε τα κινητά τηλέφωνα;

ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ: Εγώ το είπα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Δεν ξέρω γιατί πάτε τη συζήτηση αλλού. Εμείς δεν μιλάμε για κατάργηση. Λέμε ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα. Η πρόταση των συναδέλφων, ιδιαίτερα των δικών σας, του δικού σας χώρου, είναι σαφής και πολύ ωραία και η κοινωνία τη θέλει από το Εθνικό Κοινοβούλιο, γιατί εγώ δεν ξέρω κανέναν που να μην έχει υποψίες ότι δημιουργούνται κάποιες βλάβες.

Κύριε Παπαδέλλη, μη στεκόμαστε στο λάθος όρο ραδιενέργεια. Αυτό το είπα εγώ που έχω και την επιστημονική γνώση, λόγω ειδικότητας, ότι η ακτινοβολία που εκπέμπουν δεν είναι ραδιενεργός. Δεν ανέφερα τίποτα δικό μου, γιατί δεν είμαι γιατρός.

Διάβασα –και μάλιστα δεν είχα χρόνο– από αυτό το φυλλάδιο της Εθνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας που είναι και ο φορέας που προσπαθεί να προστατεύσει την υγεία. Και ενώ σήμερα όλοι μιλάμε για την υγεία και για τα μέτρα προστασίας της υγείας από τα κινητά τηλέφωνα και την κινητή τηλεφωνία και μάλιστα γι' αυτό είναι εδώ και ο αρμόδιος Υφυπουργός επί θεμάτων υγείας, τι ζητούν, λοιπόν, οι συνάδελφοι μ' αυτήν την πρόταση;

Το λιγότερο που ζητούν είναι τουλάχιστον να υπάρχει ένας γιατρός μέσα σ' αυτούς που θα ασχολούνται με τα κινητά τηλέφωνα και τις κεραίες. Δεν ξέρω αν καταλάβατε. Ο κ. Βούλγαρης, πρωτύτερα παρουσίασε αυτό το βιβλίο –το οποίο θα σας παρακαλέσω να το διαβάσετε– ως πανάκεια. Απλώς τον επαινούμε ως Υφυπουργό που είχε την ευθύνη μιας ημερίδας. Μια ημερίδα όμως δεν μπορεί να έχει την επιστημονική αξία ενός επίσημου συνεδρίου ή πολλών επιστημονικών εργασιών.

Να σας θυμίσω ότι η ημερίδα αυτή ενώ είχε ως τίτλο το θέμα των κεραίων κινητής τηλεφωνίας, αφορούσε το θέμα μεταφοράς των κεραίων από τον Υμηττό, λόγω λειτουργίας του νέου αεροδρομίου των Σπάτων, στις περιοχές του Ποικίλου Όρους και της Πάρνηθας. Θα δείτε ότι οι μετέχοντες και οι αντιδρώντες γι' αυτά τα θέματα είναι οι δήμαρχοι των περιοχών, ο κ. Ντηνιακός, ο κ. Παπανίκας κτλ.

Ειλικρινά, λοιπόν, εκπλήσσομαι και με την αιτιολογία του κ.

Βούλγαρη, ο οποίος είπε ότι έτσι λέει ο κ. Τριχόπουλος, ο οποίος δεν παρουσιάζεται εδώ. Κατά τα άλλα επαίνουμε και τιμούμε την επιστημονική γνώση και επάρκεια του κ. Τριχόπουλου στην επιδημιολογία, αλλά δεν λέει τίποτα το επιδημιολογικό. Δεν στηρίζει πουθενά καμία άποψη.

Αναφέρει λοιπόν δύο παραδείγματα. Λέει ότι ένας καθηγητής που ήταν κατά των κινητών τηλεφώνων, κράταγε το τηλέφωνο. Εσείς, κύριε Παπαδέλλη, δεν ξέρετε πολλούς γιατρούς συναδέλφους σας, ογκολόγους, οι οποίοι ενώ χειρουργούν για καρκίνους, που κύρια αιτία τους ήταν το τσιγάρο, μόλις βγαίνουν από το χειρουργείο –ή και εντός του χειρουργείου– καπνίζουν;

Αυτό είναι επιχείρημα; Δεν είναι επιχείρημα. Με εξέπληξε δε και η κ. Σπυράκη, η οποία μάλιστα ως καθηγήτρια Ιατρικής και ο κύριος Υπουργός όταν είπα εγώ ότι ο συνάδελφός του ο κ. Θάνος δεσμεύτηκε ότι θα αλλάξει την κοινή υπουργική απόφαση, μου είπε άλλαξε. Και ξέρετε τι μας λένε; Μας λένε ότι βγήκε μια άλλη υπουργική απόφαση για τις χαμηλές συχνότητες. Δεν έχει καμία σχέση. Εδώ η κινητή τηλεφωνία λειτουργεί στην υψίσυχη περιοχή και σας διαβάζω απ' αυτό που κρατώ –αν δεν θέλετε τη δική μου άποψη– ότι όσον αφορά την ακτινοβολία της κινητής τηλεφωνίας αυτή είναι υψίσυχη ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία. Άλλο οι χαμηλές συχνότητες και άλλο οι υψηλές συχνότητες.

Δεσμεύτηκε ο κ. Θάνος για να σας θυμίσω στις 10 Οκτωβρίου πέρυσι, δηλαδή ένα χρόνο και ένα μήνα ότι με την ανταλλαγή απόψεων που ακούστηκαν εντός της επιτροπής, απ' όλους τους συναδέλφους και με τη στήριξη των επιστημονικών φορέων θα τροποποιήσει το λιγότερο –απέρριψε μεν την πρόταση νόμου– την κοινή υπουργική απόφαση επί τω λειτουργικότερω.

Γιατί αυτήν τη στιγμή –το είπατε σήμερα– τι λειτουργεί; Κατατίθεται μια μελέτη στην Επιτροπή Ατομικής Ενέργειας. Ελέγχονται; Δεν πρόλαβα να πω για τις κεραίες επειδή αναφερθήκατε και ειδικότερα στις υποβαθμισμένες λεγόμενες περιοχές που κατοικούν πολλοί άνθρωποι και δεν έχουν αραιά πεζοδρόμια, πάρκα κλπ. Ξέρετε ότι απαγορεύεται κάθε χρήση σε απόσταση δώδεκα μέτρων από κεραία κινητής τηλεφωνίας; Εφαρμόζεται σήμερα αυτό, κύριε Υπουργέ;

Ήθελα, κύριε Υπουργέ –αν δεν το κάνετε με αφορμή αυτό θα σας ρωτήσω προσεχώς– να μας καταθέσετε πού και πόσες κεραίες λειτουργούν. Και ξέρετε δεν είναι έτσι ακριβώς τα πράγματα όσον αφορά και τις βιολογικές επιπτώσεις. Και ξανά δεν θα πω τίποτα δικό μου, θα πω τι λέει το φυλλάδιο της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας όχι ως κατάληξη, ως υποψία, αλλά εσείς είπατε ότι αυτό το δέχεστε. Λέει λοιπόν: «Αντίθετα δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η αύξηση όγκων αφού δημιουργηθούν θα μπορούσε να ευνοείται. Σε μια αυστραλιανή έρευνα γενετικά μεταλλαγμένα ποντίκια ανέπτυξαν με αυξημένη συχνότητα όγκους όταν ήταν εκτεθειμένα για μακρύ χρονικό διάστημα σε ακτινοβολία κινητής τηλεφωνίας. Αν αυτό είναι επίφοβο και για τους ανθρώπους δεν μπορεί ούτε να αποδειχθεί, αλλά ούτε και να αποκλεισθεί».

Είπε η κ. Σπυράκη και με εξέπληξε για τη θερμοπληξία. Εδώ μιλάμε ότι με τη χρήση του κινητού τηλεφώνου αυξάνεται η θερμοκρασία του σώματος συνολικά γιατί έχουμε μεταφορά θερμότητας κατά ένα έως δύο βαθμούς. Εκεί που λειτουργεί το κινητό τηλέφωνο, δεν ξέρω αυτήν τη στιγμή να σας πω, αναπτύσσονται υπερθερμοκρασίες. Τούτο δε επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι βλέπετε στα πρατήρια βενζίνης να λέει «μην κάνετε χρήση κινητών τηλεφώνων». Ξέρετε γιατί; Διότι δημιουργείται σπινθήρας. Ξέρετε γιατί δημιουργείται σπινθήρας; Γιατί αναπτύσσονται τοπικά πολύ υψηλές θερμοκρασίες που ακόμα οδηγούν και σε άναμμα.

Κύριε Υπουργέ, εμείς σας ξαναλέμε: Δεν θέλουμε να φοβισουμε την κοινωνία, αλλά θέλουμε να τη φροντίσουμε. Αυτό πρέπει να κάνει σήμερα το Κοινοβούλιο μ' αυτήν την πρόταση. Μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι δεν παθαίνει ηλεκτροπληξία από τη χρήση της ηλεκτρικής κουζίνας; Δεν είπαμε να καταργηθούν οι ηλεκτρικές κουζίνες, αλλά δεν αφήνουμε τα καλώδια απροστάτευτα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Καλώς, κύριε

συνάδελφε. Παρακαλώ τελειώστε.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Γ' αυτό, κύριε Υπουργέ, εγώ θα σας παρακαλέσω να δεχθείτε αυτήν την πρόταση αλλά με τις βελτιώσεις που χρειάζονται και ως προς την επιστημονική διατύπωση αλλά και σε επιμέρους προσθέσεις ή αφαιρέσεις παραγράφων.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Κρητικός έχει το λόγο για τέσσερα λεπτά να δευτερολογήσει.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ν. ΚΡΗΤΙΚΟΣ: Η πρόταση αυτή ήρθε από στοιχειώδη ευαισθησία και ήρθε να θέσει επί τάπητος και ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπείας ένα μείζονος σημασίας κοινωνικό ζήτημα, την προστασία της υγείας από τη χρήση ή την κατάχρηση, αν θέλετε, της κινητής τηλεφωνίας.

Φιλοδοξούσε να πετύχει συγκλίσεις και όχι διχασμούς. Δεν αντιλαμβάνομαι γιατί πρέπει να επικαλούμεθα πολλαπλούς κινδύνους, οι οποίοι πράγματι υπάρχουν από πολλές αιτίες, για να αποκλείσουμε και αυτόν τον κίνδυνο, τον εξοβελισμό του με τη νομοθετική πρωτοβουλία.

Ο κ. Καστανίδης έθεσε επίσης ένα μείζονος σημασίας θέμα, το θέμα της λειτουργίας αυτής της Αιθούσης και κατά πόσο όταν έχει τη νομοθετική πρωτοβουλία η Βουλή μπορεί να την ολοκληρώσει με απόφασή της, η οποία μπορεί να είναι και αντίθετη από την απόφαση της οποιασδήποτε Κυβέρνησης. Κάποιο αυτό το ζήτημα πρέπει να λυθεί γιατί είναι θέμα λειτουργίας της δημοκρατίας.

Κατά την άποψή μου, όταν τίθενται μείζονος σημασίας ζητήματα, κοινωνικά ζητήματα όπως τα θέματα της υγείας, υπερακοντίζεται η λεγόμενη «κομματική πειθαρχία». Λειτουργεί η συνείδηση του Βουλευτή κατά το άρθρο 60 του Συντάγματος. Ασκείται δηλαδή απεριόριστα το δικαίωμα ελευθερίας, γνώμης και ψήφου.

Επιτέλους, ας λειτουργήσει και σε αυτήν την Αίθουσα η ελεύθερη βούληση. Προς Θεού, δε λέω ότι δεν υπάρχει δημοκρατία. Υπάρχει και πάρα πολύ, μάλιστα. Σε ορισμένα όμως σημεία προσκρούει σε κάποιες στενές αντιλήψεις που έχουν διαμορφωθεί από τη λειτουργία των κομμάτων. Και αυτή η λειτουργία είναι χρησιμότητα για το θεσμό του πολιτεύματος. Όπως έλεγε και ο Ελευθέριος Βενιζέλος, αν δεν υπάρχει πειθαρχία στα κόμματα, διαλύεται ο δημόσιος βίος της χώρας. Επομένως, πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή, ώστε να λειτουργεί το Κοινοβούλιο ελεύθερα και αβίαστα σε μείζονος σημασίας θέματα και επίσης να λειτουργεί και η εκτελεστική εξουσία.

Η πρόταση νόμου δε διεκδικεί την τελειότητα. Έχει ελαττώματα τα οποία μπορούν να αντιμετωπισθούν στην κατ' άρθρον συζήτηση. Εάν όμως συμφωνούμε επί της αρχής, μπορούμε να παραπέμψουμε σε επιτροπή για επεξεργασία τις διατάξεις αυτές και άλλες που θα προσκομίσει ο κύριος Υπουργός. Με τις υπηρεσίες του και τις δυνατότητες που έχουν να συγκεντρώσουν στοιχεία για να γίνει ένα νομοθέτημα άρτιο, ολοκληρωμένο και κατάλληλο να αντιμετωπίσει αυτό το ζήτημα.

Το πρόβλημα υπάρχει και δεν δέχομαι τους αντίθετους ισχυρισμούς των δημοσιευμάτων που βλέπουν κατά καιρούς το φως της δημοσιότητας στα μεγάλα περιοδικά του κόσμου. Τα δημοσιεύματα αυτά αποφαίνονται βέβαια ότι δεν υπάρχει κίνδυνος. Αλίμονο αν οι κολοσσοί της κινητής τηλεφωνίας –τρεις ή τέσσερις στον κόσμο– δεν είχαν τη δυνατότητα να φιλοξενηθούν φιλικά σε κάποιες στήλες μεγάλων περιοδικών! Δέχομαι όμως τις επιστημονικές δημοσιεύματα που παρά τη δυσχέρεια που συναντούν βλέπουν το φως της δημοσιότητας στον ελληνικό και διεθνή τύπο. Επισημαίνουν τεκμηριωμένα τους πιθανούς ή τους ενδεχόμενους κινδύνους, τους μεσοπρόθεσμους ή τους μακροπρόθεσμους κινδύνους απ' αυτήν τη χρήση ή την κατάχρηση. Αυτά τα δέχομαι.

Και επιμένω ότι αυτή η θερμότητα που εκπέμπεται σε συγκεκριμένο σημείο –δεν τη λέω «ραδιενέργεια», γιατί είναι λάθος όρος– στο αφτί του πεντάχρονου ή του εφτάχρονου παιδιού, κάποια ώρα θα προκαλέσει νόσο, όπως είπα και στην πρωτολογία μου. Δεν χρειάζεται να έχει κανείς ιδιαίτερες γνώσεις της σημερινής εποχής για να το καταλάβει. Και στην αρχέγονη εποχή να ζούσε, όταν έβλεπε ότι το παιδί σφυροκοπείται από

κάποια ενέργεια, θα καταλάβαινε ότι κάποια πάθηση θα προκύψει στο μέλλον.

Δεν θέλω να πάρω περισσότερο χρόνο, κύριε Πρόεδρε, γιατί σέβομαι τις διατάξεις του Κανονισμού και δεν φιλοδοξώ και δεν διεκδικώ προτεραιότητες. Τα άρθρα 91 και 95 παράγραφοι 5 και 1 αντίστοιχα του Κανονισμού έχουν ρητές διατάξεις. Εισήγηση κάνει –και επαναλαμβάνω ότι δεν είμαι ματαιόδοξος και δεν διεκδικώ καμιά προτεραιότητα– ο Βουλευτής που προτείνουν όλοι όσοι υπογράφουν την πρόταση νόμου, ή εκείνος που την υπογράφει πρώτος.

Αυτό επαναλαμβάνεται και στα άρθρα 91 και 95 του Κανονισμού. Κάποτε πρέπει να τηρούμε και τον Κανονισμό.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Σας ευχαριστούμε και εμείς, κύριε Κρητικό. Είναι κατανοητό αυτό το οποίο είπατε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι η Διαρκής Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης. Αναβάθμιση του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και του Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου».

Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο, για να κλείσουμε τη συζήτηση.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ (Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας):

Κύριε Πρόεδρε, θέλω να δώσω μερικές απαντήσεις και ορισμένες διευκρινίσεις. Θεωρώ ότι η πρόταση των συναδέλφων ήταν μια πρόταση που δημιούργησε ένα ενδιαφέρον σε όλες τις πτέρυγες και σε όλους τους συναδέλφους, άρα προκάλεσε συναίνεση πάνω στο να συζητήσουμε ένα μέγιστο –όπως είπα και στην πρωτολογία μου– κοινωνικό θέμα.

Αποδείχθηκε όμως από τη συζήτηση –και αυτό φαίνεται και από το τι ισχύει σε όλο τον κόσμο– ότι υπάρχει ένα πλήρες νομοθετικό πλαίσιο σήμερα, το οποίο αντικατοπτρίζει απολύτως το τι η επιστημονική τεκμηριωμένη γνώση θεωρεί παραδεκτό. Και μάλιστα η εναρμόνιση της κοινοτικής νομοθεσίας στα ελληνικά δεδομένα είναι επί τω αυστηροτέρω και είμαστε ίσως η πιο αυστηρή χώρα σ' αυτήν τη νομοθετική ρύθμιση.

Είμαι και εγώ απ' αυτούς που λένε ότι μπορούμε πάντοτε να κάνουμε περισσότερα και στην εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου και στην ενημέρωση. Οι υποχρεώσεις μας δεν εξαντλούνται σε μια συζήτηση στη Βουλή, για την οποία σας ευχαριστώ, κύριοι Βουλευτές, που μας δώσατε τη δυνατότητα να κάνουμε εδώ και να απευθυνθούμε μέσα από τη Βουλή και προς τον ελληνικό λαό και να τον ενημερώσουμε. Αυτό είναι το ένα.

Το δεύτερο: Ο κ. Θάνος είπε ότι τροποποιούμε την κοινή υπουργική απόφαση λαμβάνοντας υπόψη και το πλαίσιο και το κλίμα της συζήτησης στην επιτροπή. Αυτό που έγινε, κύριε Μπούρα, είναι ότι βγήκε και άλλη απόφαση, όπως σας είπα και πριν...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Διαβάστε ακριβώς τι είπε ο κ. Θάνος.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ (Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας):

Ξέρω τι είπε ο κ. Θάνος. Εγώ σας λέω ότι βγήκε και άλλη υπουργική απόφαση, η οποία συμπληρώνει απολύτως το νομοθετικό πλαίσιο. Αυτό είναι το δεύτερο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Καμία σχέση με το θέμα αυτό.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ (Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας):

Μα, η επιστημονική γνώση φαίνεται μέσα από πολλές πλευρές. Βεβαίως γίνονται μελέτες, βεβαίως είναι ένα φαινόμενο σε εξέλιξη. Είπα και στην αρχή ότι είκοσι χρόνια πριν αυτές οι ανησυχίες ήταν πολύ πιο έντονες στην επιστημονική κοινότητα, ενώ

σήμερα είναι λιγότερα έντονες. Και είναι λιγότερο έντονες γιατί τώρα υπάρχει και μια εμπειρία και μια εξάπλωση του φαινομένου. Και αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι σωστά παίρνονται τα μέτρα που παίρνονται. Αυτό δεν σημαίνει ότι είμαστε δογματικοί, ούτε ότι δεν παρακολουθούμε τις εξελίξεις.

Επειδή όμως υποτιμήσατε την ημερίδα την οποία διοργάνωσε το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, θέλω να διαβάσω ένα απόσπασμα επιστημονικής γνώσης του κ. Τριχόπουλου, τον οποίο είδα και εγώ ο ίδιος και ο οποίος λέει: «Κάτω από το επίπεδο της δυνατότητας ιονισμού, δηλαδή κάτω από το επίπεδο της υπερϊώδους ακτινοβολίας στην οποία εκτιθέμεθα συνεχώς στον ήλιο, οι ακτινοβολίες δεν έχουν θεωρητική δυνατότητα να είναι καρκινογόνες, δεν μπορεί να είναι καρκινογόνες».

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Δεν είπαμε καρκινογόνες, είπαμε βλαβερές.

ΕΚΤΟΡΑΣ ΝΑΣΙΩΚΑΣ (Υφυπουργός Υγείας και Πρόνοιας):

Δεν το είπατε εσείς, κύριε Μπούρα, ελέγχθη όμως εδώ κατ' επανάληψη.

Βέβαια, στην ιατρική ξέρουμε πάντοτε ότι δεν μπορεί να είναι κανείς απόλυτος. Συμβαίνουν μερικά πράγματα που δεν τα σκεφτήκαμε μερικές φορές, όπως παραδείγματος χάρη οι τρελές αγελάδες. Υπάρχει όμως ισχυρή θεωρητική βάση από τη φυσική, ώστε να θεωρούμε ότι οτιδήποτε είναι κάτω από τις ιονίους ακτινοβολίες δεν μπορεί να προκαλέσει καρκίνο. Το πολύ που μπορεί να κάνει είναι να προκαλέσει μια μικρή τοπική θέρμανση, που άλλωστε εκμεταλλευόμαστε στις κουζίνες μικροκυμάτων.

Δεν θέλω με αυτά που είπα να υποβαθμίσω το θέμα. Θέλω απλώς να πω ότι η ευαισθησία όλων των συναδέλφων, και εκείνων που είχαν την πρωτοβουλία να καταθέσουν την πρόταση νόμου και εκείνων που τοποθετήθηκαν και η αγωνία τους συσπειρώνονται σε μια συνισταμένη που οδηγεί στο να ενημερώσουμε πιο σωστά τον ελληνικό λαό και να παρακολουθήσουμε τις τεκμηριωμένες επιστημονικές γνώσεις, με βάση τις οποίες πρέπει να προλαμβάνουμε, παίρνοντας μέτρα και ενημερώνοντας το κοινό.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριοι συνάδελφοι, κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής της προτάσεως νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας: «Για την προστασία της υγείας από το κινητό τηλέφωνο και τις κεραίες της κινητής τηλεφωνίας».

Οι αποδεχόμενοι την αρχή της πρότασης νόμου παρακαλώ να εγερθούν.

(Εγείρονται οι αποδεχόμενοι την πρόταση νόμου)

Δεν ηγέρθη ο απαιτούμενος και ο προβλεπόμενος από τον Κανονισμό της Βουλής αριθμός Βουλευτών και η πρόταση νόμου αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας: «Για την προστασία της υγείας από το κινητό τηλέφωνο και τις κεραίες της κινητής τηλεφωνίας» απορρίπτεται επί της αρχής.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 13.20', λύεται η συνεδρίαση για αύριο ημέρα Παρασκευή 1η Νοεμβρίου 2002 και ώρα 10.30', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος: Κοινοβουλευτικό έλεγχο α) συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων και β) συζήτηση επερωτήσεων, προς τους Υπουργούς Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Πολιτισμού και Μεταφορών και Επικοινωνιών, Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας, σχετικά με την κατασκευή του τραμ της Αθήνας και τον κίνδυνο καταστροφής της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

